EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı Sayı: 225, Eylül 2001, 300.000 TL

Saldırı sonrası yeni dönem

Başka türlü davranmak, emperyalizmin doğasına aykırı olurdu

Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a karşı gerçekleşen saldırılar dünya siyaseti bakımından önemli gelişmelere yolaçmış bulunmaktadır. ABD emperyalizminin kudretine meydan okuma anlamına gelen ve ABD'nin "güçlü ve güvenli" bir ülke olduğu imajına ağır bir darbe indiren bu saldırılar, dünya emperyalizminin jandarmasını bir anda, her iki durumda da ciddi siyasal sonuçları olacak bir ikilemle yüzyüze bıraktı. Saldırıları sineye çekmek ya da yeryüzünün kana ve ateşe bulanması pahasına karşı saldırıya geçmek.

ABD'nin ilkini tercih etme şansı hemen hiç yoktu; zira bu, hegemonik bir güç olarak çoktan başlamış bulunan gerilemesinin yeni bir ivme kazanması anlamına gelecekti yalnızca. Bu türden bir tercih rakip emperyalist güçlerin konumunu güçlendirmekle kalmayacak, dünya ölçüsünde anti-emperyalist, anti-Amerikan harekete de güç ve moral kazandıracaktı.

Gerçekte, pratik olarak, ABD emperyalizminin önünde tek yol, şu an net bir biçimde seçilmiş ve tutulmuş olandan başkası değildi. 11 Eylül saldırısını dünya ölçüsünde bir karşı saldırı imkanına çevirmek; henüz duruma birçok bakımdan hakimken, sistem karşıtı ya da özel olarak kendi karşıtı tüm güçleri mümkün mertebe ezmek, hiç değilse etkisizleştirmek, tutulan bu yolun hedefleri olarak çıkıyor ortaya.

Saldırının hemen sonrasında dünyanın mazlum halklarına, dünya ölçüsünde tüm devrimci ve ilerici güçlere, yanısıra ABD hükümranlığına şu veya bu nedenle, şu veya bu ölçüde karşı olan güçlere açılan savaş bunun ifadesi olmuştur. Emperyalist şefler, saldırı gününden beri, bunun her türlü kirli yöntemin de kullanılacağı acımasız bir topyekün savaş olacağını ve sonuç alınıncaya kadar sürdürüleceğini, döne döne tekrarlayıp duruyorlar. Silah tekellerinin kuklası oğul Bush bu savaşa süre bile biçmekte, bunun en az on yıllık uzun süreli bir savaş olacağını söylemektedir.

Yeni rüzgarlar ekenler daha büyük fırtınalar biçecekler

Yedikleri politik ve moral darbenin etkisi altında bu savaşı mutlaka kazanacaklarını yineleyip duran ABD'li emperyalist şeflerin bu hesaplarının tutması elbette düşündükleri kadar kolay olmayacaktır. Sonucu salt onların niyetleri ve hesapları değil, fakat başlayan yeni dönemde dünya ölçüsündeki sınıflar ve güçler mücadelesi belirleyecektir. ABD'nin ilan ettiği topyekûn savaşın sonunda çırpındıkça batması da aynı ölçüde güçlü olasılıklardan biridir. Bugünün dünyasında ABD emperyalizmine, onun şahsında, küresel kapitalizmin acımasızlığına ve emperyalizmin dünya üzerindeki yıkıcı hakimiyetine karşı oluşmuş büyük bir öfke ve nefret sözkonusudur. Bu, saldırı

sonrasında, çok değişik görüşten gözlemcilerin üzerinde en kolay birleştikleri en temel noktalardan biridir ve bugünkü mevcut durumdur.

ABD'nin ve ona destek verecek öteki emperyalistlerin "terörizmi ezmek" adı altında dünyanın belli bölgelerinde büyük insani ve maddi yıkımlara yolaçacak savaşlara girişmesi ise, kuşku yok ki emekçilerin ve ezilen halkların öfkesine ve nefretine yeni boyutlar kazandıracaktır. Dahası dizginlerinden boşalmış bu türden bir yıkıcı saldırganlık, çok geçmeden zıddını doğurup güçlendirecek, dünya ölçüsünde yeni bir anti-emperyalist dalganın önünü açacaktır.

Kibri, küstahlığı, acımasızlığı ve kuralsız saldırganlığıyla dünya ölçüsünde emekçilerin ve halkların büyük nefretini kazanmış bulunan ABD emperyalizminin gücünün ve olanaklarının sınırsız olmadığını, zaman herkese ve herkesten çok da emperyalist haydutlara daha da açık bir biçimde gösterecektir. Yeni rüzgarlar ekenler daha büyük fırtınalar biçeceklerdir. Bunu sanılabileceği gibi salt devrimci bir iyimserlikle değil, fakat bundan da çok gerçeklerin gücüne ve süreçlerin seyrine bağlı olarak açıkça ve kuvvetle ifade ediyoruz.

İşler on yıl öncesi kadar kolay olmayacaktır

Bugün durum Körfez savaşı döneminden çok daha farklıdır, çok daha fazla emekçilerin ve ezilen halkların lehinedir. O zaman '89 yıkılışının yarattığı şaşkınlık ve önünün açtığı gerici dalga emekçileri ve ezilen halkları sersemletmişti ve bu gelişme henüz çok tazeydi. ABD'nin emperyalist dünya üzerindeki hakimiyeti ve denetimi tamdı ve Sovyetle Birliği'nin yıkılmasının ardından ortada herhangi bir ciddi karşı güç henüz yoktu. Ve nihayet, Saddam'ın Kuveyti işgali somut bir olaydı ve bir bahane olarak kullanılmaya son derece elverişliydi. Şimdi ortada böyle bir somut bahane de yok. Ortada hiçbir somut kanıt olmaksızın şu veya bu ülkenin halklarına modern savaş makinasının ölüm ve yıkım gücünü kusmaya kalkmak, politik ve moral olarak emperyalizme büyük bir darbe olacak, emekçilerin ve halkların nefretini hızla büyütecektir.

Kaldı ki o dönemin bahane olarak kullanılmaya uygun avantajlarına rağmen, gerçekte on yıl önce Irak halkına karşı yürütülen savaş da belli sınırlar içinde aynı sonuca yolaçtı. "Yeni dünya düzeni"in ne demek olduğunu emekçiler ve halklar gözünde bir ilk sarsıcı örnek olarak ortaya koydu. '89 yıkılışı sonrasında dünya ölçüsünde yeni bir "barış ve refah" döneminin başladığına ilişkin propaganda ve hayallere daha o zamandan öldürücü bir darbe vurdu. '89 yıkılışından yalnızca iki yıl sonra, dünyanın emekçileri ve ezilenleri, emperyalizmin keyfi, kuralsız ve yıkıcı bir egemenliğ dönemine girdiklerini, "yeni dünya düzeni"nin tam da bu anlama geldiğini sarsıcı bir biçimde gördüler ve sonraki her yeni olay bu açıdan daha aydınlatıcı ve eğitici oldu.

Bugünün yeni gelişmelerini o günden bu güne geçen on yılın birikimi ve acılarla içiçe geçmiş eğitimi üzerinden karşılıyor emekçiler ve halklar.

Emperyalizmin yıkıcı gücü yerli yerinde duruyor

Emperyalizmin aleyhine yolaçacağı politik ve moral sonuçlar ne olursa olsun, bugün için tüm sistem karşıtı ya da sistemle belirli ölçüler içinde çelişkili güçlere açılmış bu savaş güncel planda büyük bir önem taşımaktadır. Bu topyekûn saldırının bazı ülkeleri yıkıma uğratacağı, halklara yeni büyük acılar yaşatacağı ve dünya ölçüsünde ilerici ve devrimci güçlerin çalışma ve mücadele koşullarını daha da zorlaştıracağı kesindir.

11 Eylül saldırısı ABD emperyalizminin şişirilmiş imajına önemli bir moral darbe olmakla birlikte, onun yıkıcı fiziki gücü ve bu güçten kaynaklanan saldırı yeteneği yerli yerinde duruyor. Bu konuda hiçbir hayale kapılmamak, hiçbir biçimde rehavete

düşmemek gerekir. Dahası, yediği politik ve moral darbenin verdiği acıyla, emperyalist sistemin küstah jandarması tarafından bu yıkıcı güç bundan böyle her zamankinden daha büyük bir kudurganlıkla kullanılacaktır. Yeni gelişmelerin anlamını ve önemini gerçek kapsamıyla anlamak, bunun gerektirdiği görev ve sorumlulukları başarıyla üstlenmek, öncelikle bu gerçeğin bilincinde olmamızı gerektirir.

"Terörizmle savaş" adı altında polis devletine geçiş

Emperyalizmin "terörizme karşı" ilan ettiği topyekûn savaşın şu aşamada öncelikli üç ana alanı bulunuyor. Bunlardan ilki, emperyalist metropoller başta olmak üzere dünya ölçüsünde temel demokratik hak ve özgürlüklere yöneltilecek saldırıdır. Buna ilişkin tartışmalar, tartışmadan da öteye somut hazırlıklar daha şimdiden başladı ve uygulamada bazı adımlar atıldı bile. Hemen tüm emperyalist ülkelerde "terörizme savaş" ve "terör saldırılarına karşı önlem" adı altında, polis devleti uygulamalarına, bu alandaki yasal-kurumsal düzenlemelere muşruluk kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Gerçekte bu süreç '90'lı ilk yıllardan beri yaşanmaktaydı ve küreselleşme karşıtı gösterilerin, özellikle de son Cenova olaylarının ardından yeni boyutlar kazanmıştı. 11 Eylül saldırısı ise tüm batılı metropollerde, temel demokratik hak ve özgürlüklere getirilecek yeni kapsamlı kısıtlamalar için etkili bir bahane olarak kullanılmak istenmektedir. Bu doğrultuda önemli adımlar atılacağı, birçok temel demokratik hakkın "güvenlik" adına ayaklar altına alınacağı şimdiden kesindir.

Emperyalist devletlerin bu alandaki başarısı, bu saldırıyı kendi işçilerine ve emekçilerine, "huzur"un, "kanun ve düzen"in korunmasına yönelik önlemler olarak ne ölçüde yutturabileceklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Şu günlerde düzenin tüm propaganda güçleri ve aygıtları harekete geçirilerek, özellikle de medya etkili bir biçimde kullanılarak yaratılmaya çalışılan "terör dehşeti" havası, bu alandaki başarıyı güvencelemeye yöneliktir. Bu toplumların ilerici güçlerinin gündemdeki saldırı karşısında ne zaman ve ne denli güçlü ve sonucu alıcı bir karşı direnişe geçecekleri ise henüz belli değildir. Bu konuda ilk anlamlı tepkilerin 11 Eylül saldırısına hedef olan ABD'den gelmiş olması dikkate değer bir gelişmedir. Saldırıların duygusal istismara ve toplumda gerici-şöven bir histeri yaratmaya son derece uygun insani sonuçları, Amerikan ilericilerinin yürekli çıkışlar yapmasını hiç de engeleyememiştir. Bunu gerici saldırının daha ilk adımında kendini gösteren umut verici bir gelişme sayabiliriz.

Güçlük çıkarmak yerine sempatiyle karşılamak

Sorunun bu yanının bağımlı ülkelerdeki ve bu arada Türkiye'deki yansımaları daha farklı olacaktır. Bu ülkeler genellikle temel demokratik hak ve özgürlüklerden zaten yoksun bulundukları için, onlarda yeni olarak gündeme gelecek şey, baskı ve terör politikalarının daha da ağırlaştırılması ve bunun batılı emperyalist ülkeler tarafından her zamankinden daha çok anlayışla karşılanması, fiilen de etkili bir biçimde desteklenmesi olacaktır.

ABD emperyalizminin hala da çok etkili akıl hocalarından Henry Kissenger, bunu, bu tür ülkelerdeki baskı ve terör rejimlerine insan hakları adına güçlük çıkarmak yerine yaptıklarını sempatiyle karşılamalı, bu doğrultuda her zamankinden daha çok desteklemeli ve cesaretlendirmeliyiz anlamına gelen sözleriyle, en arsız biçimde dile getirmiş bulunmaktadır. Türk devlet yöneticilerinin ve medyasının saldırı gününden beri gizlenemez bir sevinçle dile getirdiği de aynı şeydir. Bizi artık çok daha iyi anlayacaklar, bundan böyle sıkıntı çıkarmak yerine destek verecekler şeklindeki düşünce ve açıklamalar, Kissenger'in söyledikleri ile aynı anlama gelmektedir. Türk gericiliğininin bu

alandaki beklentileri hiç de dayanaksız değildir.

Devrimci akımlar hedefte, her türlü kirli ve kanlı yöntem mübah

Emperyalizmin "terörizme karşı" ilan ettiği topyekün savaşın ikinci ana hedefi dünya ölçüsünde sisteme karşı devrimci temeller üzerinde mücadele yürüten partiler ve akımlardır. ABD'li emperyalist şefler "terörist akımlara karşı" kesin yokedici bir savaş ilan ederken, bunda başarı sağlamak için her türlü kirli yöntemin mübah sayılacağını da açıkça sözlerine eklemeyi ihmal etmediler.

Bu savaş ilanının güncel plandaki ilk hedefi, bir kısmı düne kadar bizzat ABD beslemesi olan ve Amerikan karşıtı çizgiye sonradan geçen "islami örgütler" olmakla birlikte, gerçekte ve orta vadede asıl hedefin sistem karşıtı devrimci akımlar olduğuna kuşku yoktur. İslami örgütler üzerinden gündeme getirilecek ve onların kuralsız, ilkesiz, kör ve yer yer vahşi pratikleri üzerinden kolayca meşrulaştırılacak her yol ve yöntem, çok geçmeden dünyanın ilerici-devrimci akımlarına karşı uygulamaya konulacaktır.

Saldırıların ardından en hırçın ve saldırgan görüşlerin temsilcisi olarak ortaya çıkan Kissinger, *"Amaç terörist tehdidi tasfiye etmeye dönüştürülmeli. Amerika ve demokrasi sadece bir meydan okumayla değil, aynı zamanda bir fırsatla da karşı karşıya."* dedikten sonra, görüşlerini şöyle sürdürüyor: *"Mevcut terörizmle mücadele yöntemlerinin ötesine geçilmeli. Terörist örgüt ağları kırılmalı, para kaynakları kurutulmalı ve merkez üsleri sürekli baskı altında tutularak kendilerini güvende hissetmeleri önlenmeli."*

Bu "savaş"ta her yolun mübah olduğunu ilan edenler daha ilk adımda buna yönelik yasal düzenlemelere de giriştiler. CİA'nin geçmişte bolca kullandığı, doğan büyük tepki birikiminin ardından göstermelik olarak yasal planda yasaklanan ne kadar kirli ve kanlı yöntem varsa, bundan böyle artık yasal hale getirilecek. Bu konuyu yalnızca Kissinger gibi resmi sıfatı olmayan akıl hocaları değil, birinci dereceden sorumlu ABD yöneticileri (bizzat başkan yardımcısı Dick Cheney) dile getirip hararetle savunuyorlar. İşte konuya ilişkin basın haberlerinden biri:

"ABD hükümeti, istihbaratta, Merkezi Haberalma Örgütü CIA ile "Liderlere suikast düzenlenmesini, karanlık kişilerle çalışılmasını men eden" yasayı da değiştirme hazırlığında. Başkan Yardımcısı Richard Cheney, CIA gibi örgütlerin casuslarını kastederek 'Artık iyi çocuklarla iş yürümeyecek' dedi ve 'pis, kirli, mide bulandırıcı, kötü bir iş olsa da' terör örgütlerini ortaya çıkarmak için onların karanlık adamlarıyla beraber çalışmanın, (eski yıllarda olduğu gibi) yeniden şart olacağını söyledi."

Bu devrimci akımlar için siyasal mücadelede her zamankinden daha zor bir dönemin başlamakta olduğunu gösteriyor. Emperyalist ve gerici devletlerin dünya ölçüsünde bu konuda kendi aralarında her zamankinden daha sıkı bir işbirliğine ve koordinasyona gidecekleri de yinelenip duruluyor. Kendi aralarındaki gerici çelişmelerin yaratacağı kimi sınırlamalar hariç bunun büyük ölçüde gerçekleşeceğini peşinen varsayabiliriz. Öte yandan, emekçilerin temel demokratik hak ve özgürlüklerine vurulacak her darbenin ilk dolaysız etkileriyle bizzat devrimci parti ve örgütlerin yüzyüze kalacağını da eklemeliyiz bunlara.

Ülkelerin ve halkların yıkımı üzerinden emperyalist hesaplar

ABD emperyalizminin "terörizme karşı" açtığı savaşın üçüncü hedefi ise dünyanın mazlum halkları, daha somut olarak da Asya ve Ortadoğu halklarıdır. 11 Eylül saldırısı Usame bin Laden'e yüklendiği için saldırının ilk hedefi olarak Afganistan seçilmiştir. Fakat gerçek hedefin daha geniş olduğu da açıkça dile getirilmektedir. Emperyalist yöneticiler, "teröre destek veren ya da yataklık eden"

tüm ülkelerin uzun süreli savaşın hedefi olduğunu açık açık söylemektedirler. Onların dilinde bunun Irak'tan Suriye'ye, Yemen'den Sudan'a ve Libya'ya geniş bir ülkeler yelpazesini kapsadığını biliyoruz. Bunu, ABD emperyalizminin kurmaya çalıştığı düzene şu veya bu nedenle, şu veya bu ölçüde aykırı düşen tüm ülkeler olarak da anlayabiliriz.

ABD emperyalizminin, bir kural olarak, bu ülkelerin mevcut yönetimlerini suçlamak yoluyla bu ülkelerin mazlum ve yoksul halklarını hedef alan son derece yıkıcı saldırılara girişebildiğini önce Irak üzerinden, yakın zamanda ise Yugoslavya üzerinden gördük. Şimdi hedefte Afganistan var. Afganistan'ı hizaya getirmek için Amerikan savaş makinası bir kez daha harekete geçirilmiş bulunmaktadır. Bu saldırı önlenemezse eğer, bunun zaten yakılıp yıkılmış bir ülke olan Afganistan'ın tümden yıkılmasından öteye yüzbinlerce masum Afganlının katledilmesi, çok daha fazlasının hastalık ve ve açlıktan perişan edilmesi anlamına geldiğini kestirmek güç değil. ABD emperyalizmi kendi çıkar ve hesapları uğruna bu denli vahşi ve barbar, bu denli yıkıcı ve kıyıcı olabilmektedir.

Fakat burada temel önemde bir başka nokta var. Ülkelerin yıkımı ve halkların kitlesel kıyımı ile sonuçlanacak bu saldırı hazırlıklarının amacı, hiç de salt imaj yenilemek ve intikam almak değildir. ABD için asıl önemli olana, oluşan fırsatı dünya hakimiyetinde yeni mevziler kazanabilmek için kullanabilmektir. ABD'li stratejistlerin Orta Asya'da mevzi kazanmayı ABD'nin rakipsiz dünya egemenliği için olmazsa olmaz bir koşul saydıklarını biliyoruz. Aynı şekilde, ABD'nin, yıllardır bu alanda uygulamaya çalıştığı politikalarda tam bir başarısızlığa uğradığını; yıldan yıla güç kazanan ve şimdilerde Şangay İşbirliği Örgütü adını alan Çin-Rusya ekseninin ABD'yi bu alana sokmamakta büyük başarılar elde ettiğini de biliyoruz. Şimdi Afganistan üzerinden ABD'nin eline bu alanda mevzi kazanmak üzere bir hamle yapmak imkanı geçmiştir. ABD "suçluları cezalandırmak" gibi bir "masum" gerekçeyle bölge ülkelerinden yardım istemekte, Pakistan ve Özbekistan üzerinden özellikle olmak üzere, bölgede bazı önemli ilk mevziler de kazanmaktadır.

Fakat yaptığı çıkışın açmazı da tam da bu hesaplar üzerinden başlamaktadır. ABD'yi Asya'ya sokmamak için yıllardır büyük çaba harcayan güçler, onun bu girişimlerine hiç de sınırsız bir alan açmayacak, bir noktadan sonra bunu durduracak ve geri püskürtecek çıkışları gündeme getireceklerdir. Yaptığı son hamleleri kalıcılaştırmada ABD'nin imkanları sınırlı, buna mukabil handikapları çok büyüktür. Yoksul ve perişan bir halka karşı gündeme getireceği tümüyle haksız ve yıkıcı emperyalist savaş, buna karşı bölge halklarında kendini daha şimdiden gösteren büyük anti-Amerikan dalga, bu handikapların ilk göze çarpan unsurlarıdır. Çin-Rusya ekseninin bir dizi alanda ve biçimde gündeme getireceği karşı çıkışlar, bu zemin üzerinde ABD'nin işini iyice zora sokacak ve kuvvetle muhtemeldir ki, onu sonuçta büyük bir başarısızlıkla yüzyüze bırakacaktır. Batı basınında daha şimdiden Afganistan üzerinden "Dikkat, bataklık var!" fikri işlenmekte, ABD'ye ve destekçilerine ciddi uyarılar yapılmaktadır.

NATO'nun savaş ilanı, 5. madde ve Türkiye

Saldırı sonrasının uygun atmosferinde NATO hızla toplandı ve oybirliği ile NATO'nun 5. maddesinin ABD için uygulanması kararı alındı. Emperyalist dünyanın en gerici ve saldırgan ittifakı olan NATO güçlerinin halklara savaş ilan etmede, "teröre karşı mücadele" adı altında demokratik hak ve özgürlükleri budamada, sistem karşıtı güçlerin "kökünü kazıma"da tam bir görüş birliği içerisinde olmalarında şaşılacak bir yan yok. Fakat NATO ittifakı, gelinen yerde kendi aralarında da ciddi çıkar çelişmeleri ve çatışmaları olan bir emperyalist güçler koalisyonudur. AB emperyalizminin başını çeken Almanya ve

Fransa, uzun zamandır ABD'nin denetiminden çıkmak ve kendi bağımsız konumları üzerinden dünya politikasında rol oynamak çabası içerisindedir. Nitekim Avrupa Ordusu hazırlığı, bizzat NATO'yu ve NATO'nun patronu olarak da ABD denetimini aşmaya yönelik bir önemli girişimdir.

Şimdi ABD son saldırıları kullanarak NATO'yu kendi etrafında kenetlemeye çalışmaktadır. Fakat bunun kolay olmadığı, gerici çıkar çelişmelerinin kendini 5. maddeye ilişkin açıklamanın üzerinden daha birkaç gün bile geçmeden göstermesinden de bellidir. Almanya ve Fransa gibi emperyalist ülkeler savaş konusunda ABD'ye "itidal" tavsiye etmekte; ve bir savaş durumunda, kendi katkılarının daha çok ekonomik ve politik destek vermek, yanısıra belki lojistik destek sağlamak sınırları içerisinde kalacağını özenle belirtmektedirler.

Tüm görüntünün ve buna eşlik eden ikiyüzlü açıklamaların aksine, ABD'ye yöneltilen son saldırı, bu saldırının iktisadi ve politik sonuçları, İngiltere dışındaki öteki büyük emperyalist Avrupa güçlerinin işine yaramış, onları gizliden fazlasıyla memnun etmiştir. Bu güçler, ABD'nin Asya'da ve Ortadoğu'da gündeme getireceği savaşlara katılmayarak ve onu yaşayacağı güçlüklerle yüzyüze bırakarak, bundan ayrıca yarar sağlamak hesabı içerisindedirler.

Türkiye'ye gelince; kriz patlak verdiğinden beri göze çarpan iki temel nokta var. İlkini daha önce de ifade ettik. ABD'nin başına gelenlerden Türk gericiliği fazlasıyla memnundur. Zira bunun kendi baskı ve terör rejimini rahatlatacağını düşünmektedir. Fakat öte yandan, hem "teröre karşı savaşta" ABD ile tam bir işbirliği içerisinde hareket edileceği, dolayasıyla gerekirse onun safında savaşa da girileceği dile getirilmekte, hem de bunun yaratacağı ağır sorunların yükü altında ezilmekten korkulmaktadır. Bu arada Amerikancı basın ne pahasına olursa olsun ABD için Türkiye'nin savaşa girmesi gerektiğini çığırtkanca yineleyip durmaktadır.

Türkiye topraklarının komşu halklara karşı emperyalizmin bir savaş üssü olarak kullanılacağı kesindir. Türk ordusunun ABD'nin çıkarları doğrultusunda savaşa sokulup sokulmayacağı ise, ABD tarafından Türkiye'ye dayatılacak koşullara ve tehditlere, buna mukabil sunulacak rüşvetlere bağlıdır. Ekonominin durumu gözetildiğinde, bu tehditlerin ve aynı şekilde tersinden rüşvetlerin ne anlama geldiğini kestirmek ise güç değildir.

Türk devletinin ABD'ye uşaklıkta hangi sınırlar içinde hareket edeceği henüz tam belli değildir. Zira herşey halkın ve kamuoyunun bilgisi dışındadır; karanlık hesaplar ve kirli pazarlıklar kapalı kapılar ardında yapılmaktadır. Türkiye topraklarının komşu halklara karşı emperyalizmin bir savaş üssü olarak kullanılacağı kesindir. Türk ordusunun ABD'nin çıkarları doğrultusunda savaşa sokulup sokulmayacağı ise, ABD tarafından Türkiye'ye dayatılacak koşullara ve tehditlere, buna mukabil sunulacak rüşvetlere bağlıdır. Ekonominin durumu gözetildiğinde, bu tehditlerin ve aynı şekilde tersinden rüşvetlerin ne anlama geldiğini kestirmek ise güç değildir. Şu günlerde Türkiye yöneticileri üzerinden satın alınmaya son derece müsait bir ülke konumundadır. Örneğin dış borçlarda belli bir indirim ve yeni borç olanakları çok şeyi bir anda değiştirmeye yetebilecektir.

Fakat bir şey kesindir. Türkiye halkı ezici bir çoğunluğuyla emperyalist savaşa karşıdır ve Türkiye'nin ABD emperyalizminin savaş arabasına koşulmasını ülkeye ve halka ihanet saymaktadır. Bu önümüzdeki günlerde sermaye iktidarının derin açmazını, tersinden ise devrimcilerin emperyalizme ve savaşa karşı geliştirecekleri mücadelenin geniş imkanlarını ortaya koymaktadır.

EKİM

Emperyalist saldırganlığa ve savaşa karşı birleşelim!

Emekçilere ve halklara savaş ilanı

Emekçilerin demokratik hakları ve halkların yaşamı tehdit altında. Emperyalist gericilik ve saldırganlık dizginlerinden boşalmaya hazırlanıyor. "Terörizme karşı mücadele" adına temel demokratik hak ve özgürlükler, "suçluların cezalandırılması" adına ezilen halklar açıkça hedef tahtasına konuldu. ABD emperyalizmi ve ardından onun patronluğunu yaptığı emperyalist NATO güçleri, ilerici devrimci güçlere ve ezilen halklara dünya ölçüsünde açıkça savaş ilan ettiler. Emperyalist şefler bunun uzun süreli, acımasız ve kesin sonuç almaya yönelik bir savaş olacağını döne döne vurguluyorlar.

Kendi ülkesinde ve emperyalist kudretinin simgesi hedefler üzerinden vurulmuş olmak, ABD emperyalizmini kudurgan bir intikam girişimine yöneltmiş bulunmakta. Gözü dönmüş bir biçimde 11 Eylül'de yaşanları emekçilere ve halklara ağır bir fatura olarak ödetmek istiyor.

Emperyalist haydutluğun karargahları

Dünya Ticaret Merkezine ve Pentagon'a yönelik olarak gerçekleşen ve kaynağı henüz belirsiz olan saldırının ABD emperyalizmini düşürdüğü durum elbette içler acısıdır. Milyonlarca insanın hayatına ve milyarlarca insanın sosyal yıkımına malolan "yeni dünya düzeni"nin kibirli ve küstah jandarmasının yarattığı sahte imaj, bu saldırıyla birlikte yerle bir olmuştur. Bunun binlerce sivil insanın hayatı pahasına olması acı olmakla birlikte, bu durum, yaşananların politik önemini ve anlamını ortadan kaldırmamaktadır.

Saldırı, seçtiği çok özel hedeflerden de anlaşılacağı gibi, hiç de insanların hayatına değil, fakat tam da ABD'nin emperyalist güç ve kudretinin simgelerine yönelmiştir. "İkiz Kuleler" dünya kapitalizminin acımasızlığını, Pentagon ise ABD emperyalizminin dünya jandarmalığını simgelemektedir, bundan da öte, yönetim karargahlarıdır. Pentagon, ABD emperyalizminin dünya ölçüsünde milyonlarca insanın yaşamına malolan ve yüzmilyonlarca insanın yaşamını derinden etkileyen kanlı ve kirli icraatlarının planlama ve yönetim merkezidir. Bu konumuyla hiçbir duygusal demagoji ve istismara konu edilmeyecek kadar açık ve net bir politik-askeri hedeftir. Saldırının dünya ölçüsünde emekçiler ve ezilenler arasında yarattığı yaygın ve derin sempati işte tam da bundan dolayıdır. Seçilen hedefler üzerinden bakıldığında, saldırıyı emperyalist "yeni dünya düzeni"ne karşı emekçilerin ve halkların birikmiş öfkesinden ayrı düşünmek olanaklı değildir.

ABD emperyalizminin karşı saldırısı

ABD emperyalizmi, 11 Eylül'de yaşananların siyasal anlamının ve öneminin tümüyle bilincinde olduğu içindir ki, bunun yarattığı sonuçları emekçilere ve halklara

karşı kudurgan bir karşı saldırıyla dengelemek istemektedir. Gerçekte sivil insanların ölümü onun hiç de umrunda değildir. Onun için önemli olan ve onu dizginsiz bir kudurganlığa iten, tam da kalbinden ve beyninden vurularak, emperyalist kibrinin beklenmedik bir biçimde kırılmış olmasıdır. İkiz Kuleler ve Pentagon şahsında, şişirilmiş kudretini simgeleyen tapınaklar yerle bir edilmiştir, onu çileden çıkaran budur. ABD emperyalizmi bunun acısını çıkarmanın peşindedir, bunun yerle bir ettiği imajını yenilemek hesabı içerisindedir.

Fakat daha da ötesi ve önemlisi şudur: ABD, bu saldırıyı bir karşı saldırıya çevirerek hegemonik güç olarak yaşamakta olduğu gerilemeyi durdurmak, yaşananları dünya hakimiyetini güçlendirecek bir manivelaya dönüştürmek istemektedir. İç Asya'yı ve Ortadoğu'yu savaş alanı ilan etmek, Avrupalı emperyalistleri NATO üzerinden kendi etrafında kenetlemek, ekonominin militarizasyonuna yeni boyutlar ekleyecek girişimlere yönelmek, tüm bunlar bunun ifadesidir. Her zaman olduğu gibi onu yalnızca bencil emperyalist çıkarları ve hesapları ilgilendirmektedir. Saldırıda binlerce sivil insanın ölümü, bu amaç için onun elinde yalnızca demagojik ve ikiyüzlü bir biçimde kullanılan duygusal bir malzemeden ibarettir.

Tarihin en barbar devleti

Kaldı ki sivil ve masum insanların yaşamı sözkonusu olduğunda, ABD emperyalizminin hiçbir söz söylemeye hakkı yoktur. O bu alanda tarihsel ve güncel sicili en bozuk, en barbar devletlerin başında gelmektedir. Modern tarihte bu açıdan yalnızca Hitler faşizmiyle kıyaslanabilir. Onun son elli yıllık dünya egemenliği, milyonlarca insanın yaşamına ve milyarlarca insanın perişanlığına malolmuştur. Nagazaki ve Hiroşima'da, yok yere bir anda 300 bin insanı buharlaştıran odur. Kore'de yüzbinlerce yurtseverin yaşamına malolan emperyalist müdahalenin başını o çekiyordu. Vietnam halkının ulusal özgürlük istemini 3 milyon insanın yaşamı ve Vietnam'ın yakılıp yıkılmasıyla boğmaya çalışan odur. Öteki Çin Hindi halkları bunu bir milyon insanın yaşamıyla ödediler. Endonezya'da bir milyon ilerici ve komünist onun tezgahladığı darbeyle 3-5 gün içinde katledildi. Son yarım asırdır dünyanın dört bir yanında yüzbinlerce ilericinin ve devrimcinin yokedilmesine neden olan gerici ve faşist rejimler hep onun ürünü oldu ve onun tarafından tam olarak desteklendi.

Daha yakın zamana, '90'ların başında ilan edilen "yeni dünya düzeni" dönemine gelelim. ABD'nin Ortadoğu egemenliği sarsılmasın diye sayıları yüzbinleri bulan Iraklı çöllere gömüldü. ABD'nin baskısıyla son on yıldır uygulanan vahşi ambargo nedeniyle yine Irak'ta sayıları bir milyonu bulan çocuk hastalıktan ve bakımsızlıktan öldü. ABD'nin ve öteki emperyalist güçlerin kışkırttığı etnik boğazlaşmalar sonucunda Afrika'da milyonlarca ve Balkanlar'da yüzbinlerce insan hayatını kaybetti. Bugün kendi kudretinin simgesi yapıların yerle bir olmasına ağlayanlar, Bağdat'ı ve Belgrad'ı kendi en modern silahlarıyla yerle bir etmekte bir an bile tereddüt etmediler. Filistin halkı, ABD'nin her alandaki tam desteğine dayanan siyonist savaş makinası tarafından aylardır soykırma tabi tutulmaktadır. Kendi emperyalist hakimiyeti uğruna en gerici, en ilkel ortaçağ akımlarını yaratan ve destekleyen, Usame bin Ladenler'i bizzat eğitip yetiştiren, bugün günah keçisi haline getirilenen Talibanları dün her yolla destekleyerek Afganistan halkının başına bela eden de, bizzat ABD emperyalizmidir.

Hedefte Afganistan, geride başka ülkeler var

Suç dosyası bu kadar kabarık ve sicili bu kadar kirli olan bu aynı ABD emperyalizmi, 11 Eylül saldırısında sivil insanların yaşamını yitirmiş olmasını

kullanarak, şu günlerde tam bir kudurganlıkla dünya halklarına savaş ilan ediyor. Bu intikam savaşı için seçilen ilk hedef Afganistan'dır. Kendi yetiştirmesi Usame bin Laden'i ele geçirmek ve kendi dolaysız desteğinin ürünü Taliban rejimini devirmek adına Afganistan'ı yakıp yıkmak, mazlum bir halka acıların en büyüğü yaşatmak gündemdedir. En ileri teknolojiye dayanan modern savaş makinası bu amaç çerçevesinde harekete geçirilmiş bulunmaktadır. Bu saldırganlık durdurulamazsa eğer, Afganistan'ı başta Irak olmak üzere bir dizi başka ülkeye saldırı izleyecektir. Emperyalist şefler bu korkunç niyetlerini gizlemiyorlar da.

Sonuç olarak, ABD emperyalizmi, kendi imajını sarsan saldırıları kendi egemenliğini pekiştirmenin, yeni nüfzz alanları kazanmanın bir imkanı olarak kullanmak istiyor. Bunun bir dizi yoksul ülkenin yıkımı ve mazlum halkların kitlesel kırımı pahasına olması onu zerre kadar ilgilendirmiyor. Bu onun her zamanki tavrıdır, tarihsel davranış çizgisidir.

"Terörizme savaş" adına temel hak ve özgürlüklere saldırı

Aynı şekilde, ABD emperyalizmi ve onun etrafında kenetlenmiş emperyalist NATO güçleri, "terörizme karşı mücadele" adı altında, bir başka kapsamlı saldırıyı daha gündeme getirmiş bulunuyolar. Dünyanın tüm ilerici-devrimci akımları "terörizm"le damgalanarak, kökü kazınması gereken düşmanlar olarak ilan edilmişlerdir. Bu, doğası gereği, emekçilerin temel hak ve özgürlüklerine saldırı ile birarada yürütüyecektir. Bunun ilk adımı, "güvenliği sağlamak", "kanun ve düzeni egemen kılmak" adına, temel demokratik hak ve özgürlüklerin budanması, yer yer tümden yokedilmesidir. Buna ilişkin hararetli tartışmalar ve hummalı hazırlıklar emperyalist metropollerde başladı bile.

Bu saldırının bağımlı ülkelere yansıması ise, gerici ve faşist baskı ve terör rejimlerinin daha da pekiştirilmesi olacaktır. Artık toplumsal muhalefetin ve devrimci akımların üzerine daha kuralsızca ve acımasızca gidilecek, bu alanda emperyalizimin tam desteğine sahip olmanın rahatlığı ile hareket edilecektir. Nitekim ABD emperyalizminin akıl hocaları, bundan böyle bu tür rejimlere "insan hakları" adına sıkıntı yaratmak yerine, tersine, onların bu doğrultuda daha da cesaretlendirilmesi ve her açıdan desteklenmesi gerektiğini açıkça dile getiriyorlar.

Emperyalist gericiliğe, saldırganlığa ve savaşa karşı birleşelim!

Sonuç olarak, temel demokratik hak ve özgürlükler ile halkların yaşamı emperyalist gericiliğin saldırı tehditi altındadır. Temel demokratik haklara yöneltilecek gerici saldırılara ve günah keçisi olarak seçilen halkların yaşamına yönelik emperyalist saldırı ve savaşa karşı mücadele, günümüzün en acil enternasyonal devrimci görevidir. TKİP, dünya işçi sınıfını, emekçilerini ve ezilen halkları ile tüm ilerici-devrimci güçlerini dünya çapında emperyalist gericiliğe, saldırganlığa ve savaşa karşı tam bir birlik ve dayanışma içinde hareket etmeye çağırır.

Kahrolsun emperyalizm!
Kahrolsun emperyalist saldırganlık ve savaş!
Bütün dünya işçileri ve ezilen halklar, birleşiniz!

TKİP (Türkiye Komünist İşçi Partisi)

18 Eylül '01

Sınıf çalışmasının güncel sorunları/1

Son yıllarda geleneksel sol siyasal akımlar sınıf çalışması alanındaki iddialarını neredeyse tümden yitirdiler. Bunun nedenlerini genişçe tartışmanın yeri burası değil, ama bu durumun tespiti bizim için önemli.

Solda gerileme ve sınıftan uzaklaşma

Sol genel bir gerileme süreci yaşıyor, buna reformist sol da dahil. Geçmiş yıllarda devrimci hareketin gerilediği bir ortamda, düzenin de bilinçli bir tutum çerçevesinde alan açmasıyla reformist sol bir parça güçlenebiliyordu. Artık durum farklıdır, çürüyen ve hiçbir konuda ciddiye alınır bir politikası ve pratik tutumu olmayan reformist sol da sürekli kan kaybediyor.

ÖDP'deki çürüme dağılma noktasına varmış durumda. Bu liberal çevredeki hakim eğilim artık düzen soluna yamanarak kendine bir çıkış arıyor. Muhalif konumdakilerin ise bağımsız davranacak ideolojik temelleri, kendi bağımsız yollarını yürüyecek güç ve iradeleri yok. İyi halli kent-küçük burjuvazisine dayanan ÖDP'nin sınıf çalışmasında zaten bir iddiası yoktu. Alt kademe sendika bürokrasisinin belli unsurlarının bu partideki varlığı sınıf içinde dolaylı bir etki sayılsa bile bu böyle.

Sınıf çalışması konusunda büyük iddialarla ortaya çıkan EMEP de artık tıkanmış durumda. Son yıllarda sürekli güç kaybediyor. Kriz sonrası Emek Platformu (EP) politikası bu partinin siyasal iflasını, zindan direnişi karşısındaki tutumu ise çürümüşlüğünü gözler önüne serdi. Toplumdaki temel sınıfsal güçleri tanımlamaktan bile aciz liberal EP programını (ki tam da baştan öngördüğümüz gibi bu program haftaları bile bulmayan bir süre içinde sahipsiz kaldı) "tarihi değerde" görmesi ve göklere çıkarması, bu partinin sınıfa kendi payına söyleyecek ciddi bir sözü kalmadığını da bir kez daha ortaya koydu.

Tatlı su solcularından oluşan bir yarı-aydınlar kulübü durumundaki SİP'in ise siyasi bir parti olarak zaten hiçbir zamana ciddiye alınır bir yanı olmadı. Bilindiği gibi onun sorunu sınıfla değil yarı-aydın unsurlar ve orta sınıf mensubu öğrencilerle. Bu liberal çevre kendince "sola aydın yetiştirme" misyonu üslenmiş; bunu kendi işi olarak görüyor ve böyle bir misyondan fazlasıyla memnun, bu ona yeterli tatmini sağlıyor.

Konumuz bu değil kuşkusuz; soldaki gerilemenin ve sınıf çalışmasından uzaklaşmanın genel niteliği çerçevesindeki değinmeler olarak bunlara işaret etmek gerekti. Bugün bir dizi gösterge, solda genel bir gerileme, bir zayıflama olduğunu ortaya koyuyor. Sol akımların sınıfa yönelik çalışmasındaki genel zayılama da, öncelikle bu durumun bir yansımasıdır.

Öte yandan sınıf hareketi, özellikle depremle birlikte kırılan dalgadan beri, ortaya anlamlı bir yeni hareketlenme koyamadı. Bu krizin yıkıcı etkilerine ve yüzbinlerce işçiyi ilgilendiren toplu sözleşmeler dönemine rağmen böyle oldu. Sınıf hareketinin belirgin bir canlılık ortaya koymadığı, dolayısıyla da vaatkar görünmediği bir evrede, sınıfa yönelimi sınıftaki canlanmaya sıkı sıkıya bağlı ve bu anlamda kendiliğindenci olan geleneksel sol akımlar da, tümüyle doğal olarak sınıf çalışmasından giderek daha çok uzaklaşacaklardı, öyle de oldu.

Söylenenlerden de anlaşılacağı gibi, bu durum ve tutum şaşırtıcı değildir; geleneksel solun sınıfa yönelişinin sağlam bir ideolojik perspektife, ilkeli ve stratejik bir bakışaçısına dayanmadığını her zaman söyleyegeldik. Böyle olunca, geleneksel soldan sürekli, soluklu, uzun vadeli hedeflerin ürünü bir sınıf çalışması davranışı

doğal olarak beklenemez. Sol akımların sınıfa yönelimi tümüyle kendiliğindencidir, bunu hep gözönünde bulundurmak gerekir. Bugün bu ülkede sınıf kitleleri yeniden hareketlensin, hemen tüm sol gruplar yeniden bir "sınıf yönelimi" içine gireceklerdir. Ama somutta bugün böyle bir durum da yok. Üstelik, ağır bir kriz dönemine rağmen. Böyle olunca, sınıfın ve dolayısıyla ona yönelik bir çalışmanın cazibesi de kalmıyor kendiliğindenci sol akımlar nezdinde. Öte yandan, buna son bir nokta da denebilir, yılların getirdiği bir gözlem, bir izlenim de var. Sınıf hareketi zaman zaman canlanıyor, fakat sonuçta pek kalıcı mevziler kazanmadan geri çekiliyor ve yeniden bir durgunluğa gömülüyor. Bunun da getirdiği bir güvensizlik, umutsuzluk, dolayısıyla bir soluksuzluk var sol akımlarda. Buna karşılıksız kalan sınıf çalışması yorgunluğu da denebilir.

Sonuç olarak, bugün hem solun, hem sınıf hareketinin zayıflığından gelen bir durumla yüzyüzeyiz. Bu sınıf çalışmasında genel bir zayıflama, sınıf çalışmasına genel bir ilgisizlik olarak gösteriyor kendini. Sınıf çalışmasında belirgin bir boşluğun ifadesi bu olgusal durumun tespiti, partinin sınıfa yönelik çalışması bakımından haliyle önem taşıyor.

Etkili bir sınıf çalışmasının önkoşulları

Partimiz açısından sınıfa etkili bir yönelişin bu açıdan tam zamanı. Partimiz kendisi açısından en zor ve sıkıntılı dönemlerde bile sınıf çalışmasını olanakları ölçüsünde sürdürdü. Şimdi ise etkili ve çok yönlü bir yüklenmenin öznel koşullarına asgari ölçüde sahip durumda. Bugün, sınıf çalışmasına bu genel ilgisizlik ortamında, bu çalışmayı çok daha ciddi bir sorun olarak ele almak ve yaşanan boşluğu doldurmak konusunda iddialı olmak durumunda.

Sorunun bir yanı budur; mevcut boşluğu doldurmak konusunda iddialı olmak, sınıfa yönelik çalışmamızı çok yönlü olanaklar ve araçları devreye sokarak güçlendirmektir.

Sorunun öteki yanı ise kendi durumumuzla ilgilidir. Kendi cephemizden bakıldığında, durum genel çizgileriyle şöyledir. Kongreyi izleyen süreçte karşı karşıya kaldığımız saldırıların yarattığı gerilemeyi artık telafi etmiş durumdayız. Aynı anlama gelmek üzere yeniden etkili bir sınıf çalışmasına girebilmenin, bu alana yeniden etkili bir biçimde yüklenebilmenin koşullarına bugün artık ulaşmış bulunuyoruz.

Bakışaçısından yana bir problemimiz zaten yok. Partinin bu konudaki ideolojik bakışaçısı açık ve sağlam teorik temellere dayalıdır. Yıllar boyunca çeşitli güçlüklere rağmen sınıf eksenli çalışma perspektifinin korunabilmesi bu sayede olanaklı olabilmiştir. Kuruluş Kongresi sonrası dönemde bilinen nedenlerle çalışma pratik planda biraz zayıfladığı için, sınıf çalışmasının sorunlarına ilişkin tartışmalar da basınımızda, özellikle de *Ekim*'de nispeten geri plana düştü. Güçlerin yeterince hazır olmadığı, imkanların sınırlı olduğu bir dönemde, sınıf çalışmasının sorunları üzerine çok fazla bir tartışma da zorlanmadı, bu anlamlı ve işlevsel görülmedi. Zira bu sorunların tartışılması güçlerin bu alana etkili bir biçimde yöneltilmesiyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Buna uygun yeterli koşulların, dolayısıyla güçlü bir yönelimin olmadığı bir durumda, sınıf çalışmasının sorunları üzerine işlevsel, pratik değeri ve yararı olan bir tartışma da yapılamazdı.

Kuşkusuz sınıf hareketi üzerine geçmişten bugüne birçok değerlendirme yaptık, tartışmalar yürüttük. Ama bütün bu değerlendirme ve tartışmalar, bunların yapıldığı dönemin kendine özgü koşullarıyla da sıkı sıkıya bağlantılıdır. Biz bugün daha özgün koşullar içerisindeyiz; gerek genel siyasal ortam ve sınıf hareketi, gerekse kendi durumumuz bakımından. Bu dönemin kendine özgü özellikleri var ve biz de bunları ele alıp çözümleyen değerlendirmeler ve tartışmalar yapmak zorundayız.

İhtiyaç keşfin anasıdır; dikkat ediniz, tam da böyle bir çalışmaya yönelişin koşullarının olgunlaştığı bir sırada, sınıf çalışmasının dönemsel sorunlarına özel bir ilgi gösterebiliyoruz, bunu basınımızda parti

çalışmasının temel gündemlerinden biri haline getirebiliyoruz. Kuşkusuz sınıf hareketi üzerine geçmişten bugüne birçok değerlendirme yaptık, tartışmalar yürüttük. Ama bütün bu değerlendirme ve tartışmalar, bunların yapıldığı dönemin kendine özgü koşullarıyla da sıkı sıkıya bağlantılıdır. Biz bugün daha özgün koşullar içerisindeyiz; gerek genel siyasal ortam ve sınıf hareketi, gerekse kendi durumumuz bakımından. Bu dönemin kendine özgü özellikleri var ve biz de bunları ele alıp çözümleyen değerlendirmeler ve tartışmalar yapmak zorundayız. Sınıf çalışmasına yeniden yüklendiğimiz bir dönemde bu çalışmanın güncel sorunları üzerinde yoğunlaşmak, bu çalışma içindeki tüm kadrolarımızın katkılarıyla bu tartışmayı zenginleştirmek durumundayız.

Seçilmiş alanlarda yoğunlaşan soluklu bir çalışma

Burada önemli noktalardan biri, seçilmiş alanlarda yoğunlaşmış bir çalışmaya her zamankinden çok dikkat göstermektir. Bu en başından itibaren vurguladığımız bir noktadır. Ama yakın yıllara kadar belli esaslara göre seçilmiş alanlar üzerinde ısrarlı ve soluklu bir çalışmayı başaramadığımız da bir gerçektir. Nitekim bu sorun kuruluş kongresinde de ciddi değerlendirmelere ve eleştirilere konu edildi. Hareketlilik dönemlerinin ve mevzi direnişlerin önemi, bunların gerektirdiği sorumluluklar ne olursa olsun, daha kalıcı, daha temelli kriterlerle seçtiğimiz çalışma alanları ve birimleri üzerinde yoğunlaşma perspektifini kaybetmemek durumundayız. Oysa geçmişte çoğu durumda bu böyle olabildi, seçilmiş alanlarda ısrarlı ve soluklu bir çalışmada asgari başarıyı gösteremedik.

Bu zayıflık kongrede eleştirilmişti ve denilmişti ki; sanayinin belli ölçülerle temel çalışma alanı olarak saptanmış temel kolları kısa dönemde edilgen görünseler bile, bunlar gelecekteki sınıf hareketlenmesinde belirleyici, sonucu tayin edici alanlar olduğuna göre, bu alanlarda bugünden soluklu bir çalışma yürütmek, stratejik birimler ya da sektörler olarak değerlendirilen alanlarda kalıcı bir çalışmayı başarabilmek zorundayız. Kongre ön hazırlık süreci oturumlarında yapılmıştı bu tartışma ve üzerinden daha bir ay bile geçmeden, Türk Metal çetesinin satışına karşı metal işçilerinin o büyük tepkisi patlak verdi, önden yapılan eleştirel değerlendirme olduğu gibi doğrulandı. Nitekim kongrenin resmi oturumlarındaki tartışmalarda buna önemle işaret edildi; ön tartışma sürecinde belirlediğimiz temel önemde noktaların, metal işkolundaki bu beklenmedik büyük patlamayla somut olarak doğrulandığı vurgulandı.

Aynı kongre hazırlık tartışmalarında denilmişti ki; eğer siz önden bu birimlerde hazırlıklı değilseniz, bir biçimde orada yer tutmamışsanız, belli mevziler kazanmamışsanız, belli kadrolarla oraya yerleşmemişseniz, hareket patladığında artık geç kalmış oluyorsunuz, patlama yanınızdan geçip gidiyor, size ise çaresizce seyretmek kalıyor. Siz yalnızca hareketliliğin patlak verdiği bir evrede yapacağınız müdahaleyle hiçbir yere gidemezsiniz. Bu alan ya da birimlerde önden mevzileriniz olacak, bir parça yerleşmişliğiniz olacak ki, eylem patlak verdiğinde o size yeni mevziler, yeni güçler kazandırabilsin. Değilse, patladığı zaman "geçmiş ola!.." oluyor. Siz onun tümüyle dışında kalıyorsunuz. Bu, soluklu, uzun vadeli çalışmanın özel ve ilkesel önemine de bir gösterge kabul edilmişti, sözkonusu tartışmalarda.

Partimiz artık sınıf çalışmasını gündelik fırsatları değerlendirme kaygısından öteye uzun vadeli bir bakış ve plana pratikte de oturtmak zorundadır. Bugün ortada zaten genel bir hareketlilik yok. Zaman zaman belli hareketlenmeler, yer yer bazı mevzi direnişler gene var. Parti buna gerekli ilgiyi gene gösterir, göstermelidir. Fakat bu seçilmiş alanlara yönelik çalışma planımızı, bu çalışmanın soluklu ve kesintisiz seyrini hiçbir biçimde bozmamalı, bozmak bir yana zayıflatmamalıdır. Biz kendi yoğunlaşmamızı bozmadan bu türden geçici hareketlenmelere, mevzi direnişlere pratik ilgi gösterrneyi başarabiliyorsak mesele yok. Ama bu, temel çalışma alanlarımızdan uzaklaşmak pahasına olmamalıdır. Temel önemde ölçütlere bağlı

olarak seçilmiş alanlarda yoğunlaşmış soluklu bir çalışmayı artık başarabilmek durumundayız.

Sınıf çalışmasında bütünlük

Bir başka noktaya geçiyorum. Seçilmiş alanlarda yoğunlaşmış çalışma, partinin bütünsel çalışmasının bir ifadesi de olabilmelidir. Parti seçilmiş temel alanlara tüm kollardan yönelip yüklenebilmelidir. Açık ve gizli, legal ve illegal alanlardan biribirini tamamlayan ve besleyen bir çalışma olmalıdır bu. Aynı şekilde tüm araç, biçim ve yöntemlerin birarada birbirini tamamladığı ve güçlendirdiği bir çalışma olmalıdır bu. Sendikal çalışmadan işçi platformlarına, genel politik propagandadan işçi kültür evlerine kadar tüm bu araçlar ve yöntemler aynı çalışma için bütünsel bir yaklaşımla kullanılmalıdır. Partinin bu açıdan çalışmasında bir bütünlük olmalı, her koldan çalışması birbirini tamamlamalı, beslemeli ve güçlendirmelidir ki gerçekten sonuç alınabilsin.

Parti seçilmiş temel alanlara tüm kollardan yönelip yüklenebilmelidir. Açık ve gizli, legal ve illegal alanlardan biribirini tamamlayan ve besleyen bir çalışma olmalıdır bu. Aynı şekilde tüm araç, biçim ve yöntemlerin birarada birbirini tamamladığı ve güçlendirdiği bir çalışma olmalıdır bu. Sendikal çalışmadan işçi platformlarına, genel politik propagandadan işçi kültür evlerine kadar tüm bu araçlar ve yöntemler aynı çalışma için bütünsel bir yaklaşımla kullanılmalıdır.

Yoğunlaşma bu anlamda da bir yoğunlaşma olabilmelidir. Değişik kollardan yapılan çalışma ve kullanılan değişik araç ve imkanlar bu aynı seçilmiş çalışma alanı için seferber edilebilmelidir. Bu basitçe şu demektir: Siz A bölgesinde B ve C sektörlerini seçmişsinizdir. İlgili bölgedeki parti örgütü buraya yönelik çalışacak, fakat aynı zamanda ilgili bölgedeki açık propaganda ve ajitasyon da bu aynı alana yönelecektir. Sendikal çalışmanız politik çalışmanızı bu alan üzerinden tamamlayacak, kültür evleri ya da işçi platformları türünden oluşumların sağladığı olanaklardan bu doğrultuda yararlanılacaktır. Genel bir kampanyanız varsa, bu çalışma buraya özellikle ve öncelikle taşınacak, dağıtım gruplarınızın öncelikli alanları bu türden seçilmiş alanlarınız olacaktır. Bu bir başka temel nokta. Bu açılıp irdelenebilir ama genel planda açık bir konu olduğu için burada hatırlatmakla yetiniyoruz.

Biz iki temel alandan, illegal alan ve açık alandan yürütülen parti çalışması birbirini tamamlamalı diyoruz. Bu çalışmanın her birinin kendine göre bir anlamı ve yeri var. Genel planda alındığında, partimizin mücadele ve örgütlenme anlayışı içerisinde bunların tuttuğu yer bellidir. İllegalitenin temel alınması ve bu temel üzerinde legalitenin etkin ve çok yönlü istismarı partimiz için yeterince açık konulardır. Bunlar üzerinde burada yeniden durmak gerekmiyor. Burada üzerinde asıl durulması gereken nokta, ki bu bizi tartışacağımız konuya getirecek, sınıfa yönelik politik çalışmanın çok değişik biçim, yöntem ve araçlarıdır.

Partinin her zaman olağan bir propaganda-ajitasyon ve siyasal teşhir faaliyeti vardır. Bu kesintisiz faaliyeti parti örgütleri ve onları saran çeper örgütleri sürdürür. Partinin bu olağan siyasal çalışması doğaldır ki öncelikle seçilmiş alanlara yönelir. İlgili bölgedeki parti komiteleri seçilmiş fabrikalara adam sokmaya çalışarak, sektördeki işçileri belli biçimlerde etkilemeye çalışarak, sistematik bir propaganda-ajitasyonla oraya yüklenir. Aynı yüklenmeyi açık alan da yapar. Örneğin, kriz patlak vermiştir, konuya ilişkin özel sayı hazırlamışsındır, bunu öncelikle buralarda dağıtırsınız. Afişler hazırlamışsındır, büyük kentlerin merkezlerine asmanın yanısıra, özellikle buralara asarsınız. Bu normal propaganda-ajitasyon faaliyetidir. Partinin propaganda-ajitasyon faaliyetinde bir süreklilik vardır. Elinde herhangi bir özel araç olmasa da, bir partinin normal propaganda-ajitasyon ve teşhir araçlarıdır bunlar. Sonuç olarak, açıktan ve örgüt alanından sürdürülen bu çalışma özellikle ve

öncelikle bu alanlarda yoğunlaştırılacaktır.

İkinci bir temel kanal sendikal çalışma ve sendikalarda çalışmadır. Bir başka çalışma ve yüklenme alanıdır. Bu ise, dönemsel sendikal çalışmanın sorunları üzerinde yoğunlaşmayı kendiliğinden gerektirmektedir. Sınıfa yönelik çalışmanın döneme uygun bazı özgün araçlarını (platformlar, kültür evleri vb.) üçüncü bir bahis olarak ele almadan önce sendikalar ve sendikal çalışma sorunu üzerinde biraz duralım.

Örgütsüzleştirme saldırısı ve sendikalar

Burjuvazinin dünya ölçüsünde sınıfı örgütsüzleştirme, bu çerçevede sendikaları işlevsizleştirme saldırısı var. Neo-liberal saldırının temel önemde bir boyutudur bu. Bu, hiç de '89 yıkılışı ile başlamış bir saldırı da değildir. Son 20 yılın olayıdır, '80'li yılların başlarında gündeme getirilmiş ve aralıksız olarak bugüne kadar sürdürülmüştür. '89 sonrasında ise bu saldırı adeta dizginlerinden boşalmıştır.

Sendikaları mümkün mertebe etkisizleştirmek, böylece sınıf hareketini örgütsüzleştirme yoluyla tümden güçten düşürmek, paralize etmek, sermayenin uluslararası nitelikteki saldırısının temel stratejik hedeflerinden biridir. Bunun '89 yıkılışından sonra dünya çapında genelleştiğini ve iyice pervasız bir hal aldığını görüyoruz. Taşeronlaştırmaydı, özelleştirmeydi, demokratik hakların gaspıydı, İMF reçetelerinin şu veya bu yöntemle dayatılmasıydı, bir dizi yöntemle sınıf örgütsüzleştiriliyor, sendikalar işlevsizleştiriliyor.

Türkiye üzerinden baktığımızda daha da özgün durumlar görüyoruz. Türkiye'de sendikal hareket 12 Eylül faşist darbesiyle birlikte zaten önemli ölçüde güçten düşürüldü. Sendika bürokrasisi daha sıkı bir biçimde denetim altına alındı, düzene ve devlete daha sağlam bir biçimde eklemlendi. Böylece sendikalar neredeyse tümden işlevsizleştirildi. Sendikaların sınıfın hak alma mücadelelerinde 12 Eylül öncesi dönemde oynadığı rol büyük ölçüde ortadan kalktı. Sendikalar artık basit ücret mücadeleleri, en sıradan sosyal haklar mücadeleleri de veremez duruma getirildi. Geçmişte, '80 öncesinde, bu mücadele iyi-kötü bir parça verilirdi. Şimdi bu da yok, sendikalar ücret mücadelesi vermiyorlar, sözleşmeler bir kural olarak satışla bitiyor.

Bunda sınıf hareketindeki genel zayıflığa bağlı olarak yeterli bir taban basıncının olmamasının da özel bir rolü var kuşkusuz. Bu basıncın nasıl bir rol oynayabildiğini, sendikaların başındaki satılmış güruhu herşeye rağmen bir şeyler yapmaya nasıl yönelttiğini, '89'da patlak veren Bahar Eylemlilikleri'nde somut olarak gördük. Fakat bu özgün bir durumdu, 12 Eylül döneminde birikmiş derin hoşnutsuzluğun kendini yaygın biçimde nihayet dışa vurmasının bir ürünüydü. 12 Eylül askeri-faşist saldırısı işçi sınıfının kazanımlarını ortadan kaldırmıştı ve onu uzun yıllır için bir hareketsizliğe mahkum etmişti. Buna karşı işçi sınıfı saflarında büyük bir tepki birikimi vardı. Bu tepki birikimi kendini tabandan dışarı vuruyordu. Kendiliğinden harekete geçen bu işçi basıncı karşısında sendikacılar da istemeden de olsa bir şeyleri kovalamak zorunda kalıyorlardı.

Sonuçta bu dalga da bir biçimde kırıldı, o dinamizm de bir biçimde boşa çıkarıldı, bunu biliyoruz. '90'lı yılların mücadelesi değerlendirilirse, bunu nasıl olduğu izah edilebilir, fakat burada buna gerek yok, zira konumuz bu değil. İşçi sınıfı sonrasında da zaman zaman çıkışlar yaparak sendikacıları yine alanlara sürdü. Biz bu ülkede 20 Temmuzlar, 5 Ağustoslar, 8 Ağustoslar gördük, 300 bin işçinin katıldığı Eylül grevleri gördük, 12 Ekim'de Ankara'da barikatların nasıl aşıldığını gördük. İşçi sınıfı aslında uzun bir zaman sendikacıları bir şeylere yöneltti. Örneğin '94 Kasım'ında Ankara'da, işçilerin büyük öfkesi karşısında Bayram Meral ağaçlara tırmanmak zorunda bile kaldı. Ama işçi sınıfı bu basıncı uygulamakla birlikte, sendika bürokrasisini aşarak kendi bağımsız gücü ve inisiyatifi ile bir sonuca da gidemedi. Onun kendi gücüyle ortaya koyduğu bu dinamizm devrimci bir önderlikle de birleşemedi. Bir sonuç yaratamadığı ölçüde, sınıf dinamizmini tümden kaybetmiş olmamakla birlikte, böyle

taban basıncıyla sendikacılara bir şeyler yaptırmak, buradan sonuç almak umudu da zamanla kırıldı. Taban basıncı yıllarca o hava boşaltma eylemlerini gündeme getirdi, ama sonuç değişmediği için bugün işçi sınıfı saflarında buradan gelen bir çaresizlik duygusu var.

Sözü şuraya getirmek istiyoruz. Sendikalar işçi sınıfının kitlesel sınıf örgütleridir. İşçi sınıfının mücadelesinin üç temel biçiminden biri ekonomik mücadeledir. Sendikalar bu mücadelenin temel araçlarıdır. Ama bugün Türkiye'de sendikalar giderek güç kaybediyor, giderek işlevsizleştiriliyor. İşçi sınıfının sendikalara olan inancı ve güveni sürekli zayıflıyor. Ve bugün için işçi sınıfının başka bir örgütü de yok ortada. İşçi sınıfı partisi ile birleşmiş değil, parti örgütlerine dayanıyor değil. Sovyetler, işçi meclisleri türünden politik kitlesel örgütlenmeleri doğal olarak yok. Doğal olarak diyoruz, zira sınıf mücadelesinin bugünkü düzeyinde bunların olmasının koşulları yok.

Halihazırda sınıfın kitlesel tek örgütüdür sendikalar. Ve işçi sınıfının sendikalara da olan inancını kaybetmesi, burjuvazinin hedeflediği amacının göreli olarak gerçekleşmesi demektir. Bu nedenle sendikaların işlevsizleştirilmesi küçümsenemez, buna seyirci kalınamaz. Tam tersine, bunları sınıf mücadelesinin önemli imkanları olarak değerlendirmek gibi bir sorunumuz var. Nitekim partimizin programı da bunu temel önemde bir stratejik ilke olarak formüle etmiş bulunuyor.

Bu durumda biz sendikal çalışmayı, sendikaları tabandan devrimcileştirme ve onlara taban inisiyatifi ve örgütlenmesi ile işlev kazandırma işini artık daha ciddi bir biçimde ele almak, sendikaları daha yakından izlemek ve sendikal cephede mevzi kazanmak meselesini gereğince önemsemek durumundayız. Bu sorun kongerede de gündeme getirildi ve üzerine son derece aydınlatıcı değerlendirmeler yapıldı. Ama partinin yaşadığı sorunlar, sıkıntılar, buna bağlı olarak sınıf çalışmasındaki gerileme, kongrede ortaya konulan genel perspektifin somutlanmasını geciktirdi, bir bakıma bugüne erteledi.

Sendikal çalışmada sınıf çizgisi

Son on yıl üzerinden baktığımızda, Türkiye solunda sendikal cephede üç yol tutulduğunu görüyoruz. İlki, TDKP ile başlayıp onun tasfiye olmasının ardından EMEP ile sürdürülen çizgidir. Sendikal bürokrasiye yaranarak, ara kademe sendika bürokrasisinin konum ve eğilimlerine uygun düşen bir ideolojik-politik çizgiye kayarak onu sözde etkileyip kazanmak ve böylece sendikal mevziler ele geçirmek. Belli şubeler ya da bir-iki önemsiz sendika üzerinden EMEP'de bunun örnekleri var.

İkincisi, geleneksel küçük-burjuva akımların şu veya bu marjinal sendika üzerinden kendine özel bir alan açması ve bu eksende dolanıp durması. Birileri DİSK'te o güne kadan boş bulunan bir işkolu üzerinden işe başlıyor, içini doldurmaya çalışıyor, oluyor güya sendikal mevzi. Bunun nispeten başarılı bir örneğini Nakliyat-İş oluşturuyor.

Ama üçüncü bir yol var ve partinin yolu bu olmalıdır. Parti kendi boyuna göre sendika seçmez. Sınıf nesnel bir güçtür, üretimde tuttuğu yerle. Biz boyumuza göre sınıf kesimleri ya da örgütleri seçemeyiz, bizim için önemli olan sınıf hareketinin kritik sektör, fabrika ya da işletmeleridir. Seçimimizi bu nesnel ölçüte göre yaparız. Neresi temel önemde ise, hangi sendika, hangi işkolu önemliyse, kendimizi ona göre konumlandırırız. Örneğin bizim için metal işkolu önemliyse, bu durumda yapılması gereken bu alandaki sendikalar içinde, onların tabanında etkin olmayı başarabilmektir. Petrol işkolu önemliyse, bu işkolundaki temel sendikalar içinde etkin olmayı bilebilmektir. Tekstil Türkiye'de özel bir yer tuttuğu için bu işkolunda bir yer tutabilmektir vb.

Biz sabırlı bir politik taban çalışmasıyla, sınıf tabanında güç bulabildiğimiz ölçüde sendikalarda güç olacağız. Dolayısıyla sendikal çalışmada mesafe almamız, ancak sınıf çalışmasında alacağımız mesafeyle birlikte, onunla içiçe olabilir. Elbette bunun tersi de doğrudur. Sendikalarda bir biçimde mevziler kazanmadan sınıf kitlesi üzerinde etkinlik kuramayız. Burada böyle bir organik bütünlük ve karşılıklık var. Burada bir kopmaz bir içiçelik var, bunun altı özellikle çizilmelidir.

Partimizin tüzüğü üzerine/10

Demokratik merkeziyetçilik ilkesi

(IV. Bölüm/10. madde)

H. Fırat

Örgüt içi yaşamımız ve gündelik siyasal çalışmamız bakımından oldukça önem taşıyan bir bölüme, parti tüzüğünün IV. ana bölümüne gelmiş bulunuyoruz. Birbirinden önemli toplam on maddeden oluşan bu bölüm, *"Parti yaşamı, işleyişi ve iç demokrasi"* ortak başlığı taşıyor.

Bu bölümdeki hükümler salt parti üyelerini değil fakat çalışmamız içerisinde şu veya bu biçimde yer alan tüm militanları dolaysız olarak ilgilendiriyor. Zira toplam çalışmamız ve siyasal yaşamımız için yolgösterici olan ilke ve kurallar ortaya konuluyor burada. Dolayısıyla, doğrudan parti örgütüne dahil olmasalar da, parti örgütlerimizin ve çalışmamızın bir parçası olan çeper örgütlerinin örgütsel ve politik yaşamına yol gösterici bir çerçeve sunması ve bu alandaki militanların partili yaşama hazırlanması bakımından da önemli bir bölüm bu.

Bölümdeki maddelere bakıldığında ilk bakışta bunlar bilinen şeyler olarak görülebilir. Ama bu biliniyor gibi görünen şeylerin gerisinde, çok temelli bir dünya görüşü, davranış tarzı, çalışma tarzı, örgüt yaşamı sorunları var. Bunlar da gerçekten biliniyor mu, yeterince sindirilmiş, birer davranış normu haline getirilmiş şeyler mi, işte bu biraz tartışmalı bir konu. Bugün hala sağlam bir örgütsel yapı ve devrimci bir parti içi yaşam kurma çabası içerisindeyiz. Bunda başarılı olabilmemiz, bu bölümdeki sorunları kavrayıp gündelik yaşamda bir davranış normu haline getirebilmemizle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Örgütlenmemizi sağlam temeller üzerinde ilerletme, çalışma tarzımızı köklü bir biçimde düzeltme, dolayısıyla siyasal çalışmamızı ilerletme süreci içerisinde kendi içimizde devrimci anlamda bir mücadele yürütürken, tüzüğümüzün bu bölümündeki hükümlerde dile getirilen bakışaçısını bir silah olarak kullanmak durumundayız.

Parti ideolojisi ve parti yaşamı

Siyasal çalışmamızı aksatan, örgütün devrimci iç yaşamını zedeleyen ve sağlıklı işleyişini aksatan, dolayısıyla verimini düşüren sorunlara baktığımızda, bunların büyük ölçüde belli kusurlu anlayış ve yaklaşımlara dayandığını, belli alışkanlıklardan kaynaklandığını görüyoruz. Genel planda devrimciliğe, daha özel planda ise partimizin kendi sınıf devrimciliği anlayışı, değerleri ve normlarına yabancı; burjuva ya da küçük-burjuva bir sosyal-kültürel şekillenmenin getirdiği zaaflar, alışkanlıklar, eğilimler ve davranışlar bunlar. Bu çerçevede belli bir doğallığı, nesnel bir zemini ve sınıfsal bir kaynağı var.

Ama parti yaşamının hiçbir biçimde kabul edemeyeceği ve kaldıramayacağı şeyler bunlar. Parti kendi saflarından her türden burjuva ve küçük-burjuva eğilimi temizlemek için sistematik bir mücadele vermek zorundadır. Bu nedenle bu tür eğilim ve kusurları, kendi dünya görüşümüz ve değer yargılarımız üzerinden sürekli bir eleştiriye, sistematik bir ideolojik mücadeleyi tabi tutmamız ve mutlaka onları döne döne yenmemiz gerekir.

Her ideolojinin, her sınıfsal kültürün kendi normları, değer yargıları, ilkeleri ve davranış kuralları vardır. Bu genel ya da soyut bir düşünsel sorun değildir. Tersine, siyasal yaşamımızı, gündelik çalışma ve mücadelemizi çok dolaysız olarak ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Çalışmamızı zaafa, yer yer felce uğratabilen sorunlar alanıdır.

Örneğin, yaşamımızda sıkça karşı karşıya kaldığımız küçük-burjuva bireyciliğini alalım. Bu tümüyle bir başka sınıfsal-kültürel konumun bir yansımasıdır, bize temelden yabancı bir dünya görüşünün ürünü ve ifadesidir. Biz komünistler bireyciliği daima reddeder, reddetmekten de öte aşağılarız. Biz kollektivizme inanırız, bu bizim dünya görüşümüzün ana ekseni dir. Biz insanlığın geleceğini komünizmde, dolayısıyla kollektivizmde görüyoruz; toplumsal çıkar ortaklığını ve paylaşımcılığı, buna dayalı bir kardeşliği savunuyoruz. Bu çerçevede, kollektif yaşam, çalışma tarzı ve paylaşımcılık bizim dünya görüşümüzün doğal olduğu kadar zorunlu bir gereğidir de.

Ama somutta gündelik yaşamımıza baktığımızda, küçük-burjuva bireyciliği üzerinden buna büyük aykırılıklar da görüyoruz, dahası buna uzun süreli olarak katlanıyoruz. Bireycilik gündelik ilişkilerimizde ve çalışma tarzımızda kendini belirgin biçimde gösterebiliyor. Bazı kimseler bunu çok doğal bir biçimde yaşamakla kalmıyorlar, fiilen meşrulaştırmaya bile kalkabiliyorlar. Bunu da çoğu kere kişilikli tutum, düşünsel özgürlük ve bağımsızlık adına yapıyorlar. Oysa bu, başka bir sınıfın, somutta geldikleri sınıfın ideolojisine ve değer yargılarına tutucu bir şekilde bağlı kalmaktan başka bir şey değildir.

Bu bir başka sınıfın anlayışı, ideolojisi ve pratik zihniyetidir. Eğer doğru olan buysa, bunda ısrar edenlerin buna uygun düşen bir siyasal saf seçmeleri gerekir. Değilse bütün bu açılardan kendilerini titizlikle gözden geçirerek devrimcileşmeleri, işçi sınıfı devrimciliğinin gerektirdiği bir kimliği her yönüyle kazanmaları gerekir. Bu durumdaki kimseler dönüp kendilerine, ben nasıl bir ideolojik ve sınıfsal tercihin içersindeyim; hangi sınıfın davasını, ideolojisini, değerlerini savunmak iddiasındayım; taşıdığım zihniyetin, meşrulaştırdığım değer yargılarının anlamı nedir ve bunlara partili yaşamda yer olabilir mi, sorularını önemle sormaları ve yanıtları üzerine ciddiyetle düşünmeleri gerekir.

Biz birbirimize yoldaş diyoruz; bu kavram yalnızca devrimciler arasında, emekçilerin ve genel olarak ezilenlerin davasına bağlı insanlar arasında kullanılır. Yoldaşlık ilişkilerimiz partili yaşamımızın temelidir bir bakıma. Peki ama nedir yoldaşlık? İnsanlar neden birbirlerine yoldaş derler? Çünkü bunu diyenlerin, birbirlerini böyle görenlerin birlikte yürüdükleri bir yol, uğruna omuz omuza mücadele ettikleri ortak bir dava var. Bu onları birleştiren temel önemde, köklü ve derin bir bağdır. Bu en sıkı bir birlik, kardeşlik ve dayanışma alanıdır.

Oysa gündelik yaşamımız içerisinde bunu yeterince gözetemeyebiliyoruz. Birbirine yoldaş diyenler zaman zaman anlamsız bir biçimde birbirlerini incitebiliyorlar, örgüt yaşamını zedeleyecek ve pratik görevlerin gerçekleştirilmesini zaafa uğratacak biçimde karşı karşıya gelebiliyorlar. Sorunlar olunca bu da olabiliyor denilemez. Zira bizim parti yaşamımıza ve bundan kaynaklanan sorunların ele alınışına ve çözüm yöntemine ışık tutan, yol gösteren bir tüzüğümüz var. Dayandığımız dünya görüşünün bu sorunların ele alınışına ve çözümüne ilişkin yöntemsel ve ilkesel yaklaşımları, buna dayalı çözümleri var. Eleştiri-özeleştiri denilen temel önemde bir silahımız var. Özetle yoldaşlar arasında ortaya çıkan sorunların nasıl giderileceğinin de yoldaşça bir çözümü var.

Yoldaşlık tabii ki zaafları, ihmalleri, kusurları affetmek, görmezlikten gelmek, katlanmak demek değildir. Tam tersine, yoldaşlık eğer ortak yürünen bir yol, ortak bir davaya bağlılıksa, buna aykırı herşeye karşı savaşmak zaten bu davaya bağlılığın bir gereğidir. Eleştiri yalnızca bir hak değil, partiye ve yoldaşlarına karşı devrimci bir görevdir de. Parti içinde devrimci eleştiriyi ihmal etmek, temel önemde bir görev ve sorumluluğu ihmal etmek anlamına gelir. Parti tüzüğümüz parti üyesinin görevlerini sıralarken, *"... Parti yaşamında eleştiri-özeleştiri silahını, parti kuralları ve değerleri temelinde sürekli bir biçimde kullanmak."* gibi temel bir hükme de yer verir. Bu bile bu açıdan yeterince açıklayıcıdır.

Tüzüğümüzün bu bölümünde ortaya konulan sorunlar ideolojik olarak sindirilir ve parti yaşamımıza pratik olarak uygulanırsa, bu, çalışmamıza ve sorunlarımıza bakışta apayrı bir ortam yaratır. Dahası temel önemde bir ideolojik yenilenme yaratır, ki saflarda böyle bir yenilenmeye gerçekten ihtiyaç var.

Tüzüğümüzün özellikle bu bölümünde ortaya konulan temel önemde hükümlerin yalnızca parti için değil, saflarında mücadele eden tüm militanları için eğitici ve yolgösterici olması gerektiği daha baştan vurgulanmıştı. Ama öncelikle parti üye ve aday üyelerinin bunu kavraması, bu değerlerin sağlam birer temsilcisi olması gerekir ki, ötesi gerçekten olanaklı olabilsin.

Devrimci sınıf ideolojisi ve değerleri şaşmaz ölçüdür

Partinin gündelik yaşamında ortaya çıkan sorunların ele alınışında bir ortak eksenin, bir objektif ölçünün olması gerekir. Bu ölçü proleter sınıfın devrimci ideolojisi ve değerleridir; partinin ideolojisi, değerleri ve davranış normları tam da bunun bir ifadesidir. Toplumdaki herkes belli bir sınıfın değer yargılarının temsilcisidir. Kimse bunun üstünde olamaz, bunun dışında kalamaz. Bireysel bağımsızlık diye bir şey yoktur, bu yalnızca bir yanılsama ya da aldatmacadır. En aşırı bireysel bağımsızlık bile, belli bir sosyal kategorinin, belli bir sınıfın ideolojisinin, kimliğinin, sosyal konumunun, davranışlarının yansımasından başka birşey değildir. Kendi sınıfının değer yargılarına sahip olmayan başka bir sınıfın değer yargılarına tutsaktır, hepsi bu.

Bizim partili komünistler olarak kendimize mutlak biçimde sormamız gereken bazı sorular var. Biz komünistler olarak nasıl bir ideolojiye dayanıyor, hangi sınıfın ideolojisini savunuyoruz? Hangi sınıfın ve dolayısıyla temel siyasal akımın değer yargılarına sahibiz? Hangi kültürün temsilcileriyiz? Mevcut durumumuzun, kişiliğimiz ve davranışlarımızın bilimsel sosyalizmin değer ve normlarıyla bağlantısı ve uyumu nedir? Bu ve benzeri soruları sormak, yanıtlarına samimi ve dürüst yaklaşmak, bu çerçevede kendimizle hesaplaşmak, kendimizi yenilemek zorundayız. Bu kesintisiz bir devrimci yenilenme olmak durumundadır. Bu, insanların seçtiği yola uygun olarak kendisini sürekli biçimde yenilemesi, yetiştirmesi, bu temel üzerinde devrimci kimliğini sürekli bir biçimde geliştirmesidir.

Bu konu parti kuruluş kongremizin program tartışmalarında bile bir biçimde yer alıyor. Marks ve Engels'in proletarya saflarına katıldıkları iddiasındaki burjuva ve küçük-burjuva aydınlar konusunda söyledikleri, sözkonusu tartışmada referans olarak kullanılıyor (Bkz. *Parti Programı Üzerine/2*, Eksen Yayıncılık, s.75-79). Toplumdaki herkes mensup olduğu ya da safında yer aldığı sınıfın, seçtiği politik safın ideolojik-kültürel zemini üzerinde gelişip serpilir. Devrimci bir partide başka sınıfların ideolojisine, değer yargılarına, dolayısıyla çıkarlarının savunulmasına alan açmanın düşünsel özgürlükle bir alakası yoktur. Bu olsa olsa safların liberalizme tam boy açılması ve kaçınılmaz olarak onunla bozulması anlamına gelir. Hiçbir gerçek devrimci sınıf partisi de, kendini inkar etmedikçe, bunu kabul edemez. Herkesin kendi davası, buna uygun düşen bir ideolojisi ve değerler sistemi vardır. Yaratıcılık ve zenginlik kendini bu dava uğruna, onun gerçekleştirilmesi mücadelesi üzerinden gösterir, gösterebilmelidir.

***

IV. Bölüm çerçevesinde buraya kadar söylenenler, bölüme genel bir giriş oluşturmaktadır. İlgili bölümün ilk maddesi üzerinden konuya devam edilebiliriz.

"Partinin temel örgütlenme ilkesi demokratik merkeziyetçiliktir"

VI. Bölümün ilk maddesi tüzüğümüzün 10. temel maddesi oluyor ve şu hükmü içeriyor:

"10) Partinin temel örgütlenme ilkesi demokratik merkeziyetçiliktir. Bu ilkenin yorumu ve uygulanması illegalite koşullarına, partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyine ve nihayet devrimci sınıf mücadelesinin genel gidişine tabidir."

Kuruluş kongresinin Parti Tüzüğü üzerine tartışmalarında üzerinde enine boyuna durulan bir meseledir bu. Orada sorunun özü ve esası tam da bu madde üzerinden yeterli açıklıkta ortaya konulmuştur da. Özellikle de, tüzüğümüzde devrimci merkeziyetçilik ile demokrasi arasında koşullara, sınıf mücadelesinin gelişme düzeyine ve partinin olgunlaşma düzeyine bağlı olarak kurulan

organik dengenin izahı vesilesiyle, burada, 10. maddenin ikinci cümlesinde dile getirilen hükümler genişçe ele alnıp irdelenmiştir. Bunu gözeterek burada sorunun daha özel yönleri üzerinde durabiliriz

Her siyasal örgütlenme merkezileşmiş bir yapı demektir, örgütlenmenin mantığında vardır bu. Politik bir örgüt olarak parti, belli amaç ve hedefler üzerinde birleşen güçlerin merkezileşmiş örgütlü birliğinde ifadesini bulur. Örgütlenmenin bir zorunluluk, bir kuvvet alanı, gücü en iyi ve yoğunlaştırılım biçimde kullanma olanağı olduğuna inanılan yerde (ki her ciddi politik parti için bu böyledir), merkeziyetçilik, buna dayalı bir yapı ve işleyiş, doğal olduğu kadar zorunludur da. Ama devrimci bir partide merkeziyetçilik demokratik bir temele oturmak durumundadır ve bu da bizi, demokratik merkeziyetçilik ilkesinin anlamına ve işlevine getirir.

Tarihsel deneyimler üzerine

20. yüzyılın başında bu konu Rusya marksistleri arasında çokça tartışılmıştır ve devrimci marksistler özellikle merkeziyetçilik ilkesi üzerinde durmuşlardır, Lenin'in tavrında bunu belirgin biçimde görüyoruz. Rusya marksist hareketinin kendi gelişme tarihinden gelen özgün bir durumdur bu. Başlangıçta ortada merkezileşmiş bir parti olmadığı halde yaygın yerel örgütlenmeler var; merkeziyetçi bir yapıya bağlı olmaksızın, tümüyle yerel inisiyatiflerle oluşan ve çalışan örgütler bunlar. Yerel planda kendini marksist sayan devrimciler bir araya geliyorlar, bir takım ilişkiler kuruyorlar ve bulundukları yerel alanda politik bir faaliyetin içine giriyorlar. Birbirlerinden kopuk, dağınık, doğal olarak gevşek, son derece amatör çalışan ve bu nedenle çoğu durumda kalıcı olamayan, ama döne döne de yeniden ortaya çıkan örgütlenmeler bunlar. Henüz ortada onları birleştirecek ne ortak bir ideolojik çizgi var, ne de dolayısıyla böyle bir çizgi temeli üzerinde bir tek partide birleşebilmeleri sözkonusu.

İşte bu ülke çapında tek bir merkeze bağlı olmayan, bir parti çatısı altında birleşmemiş durumdaki yerel örgütsel geleneği kırmak için, bunun getirdiği amatörlüğü, dağınıklığı, şekilsizliği köklü bir müdahaleyle giderebilmek için, Lenin, merkeziyetçilik ilkesi üzerinde özellikle duruyor, parti örgütlenmesinin bu temel boyutuna çok belirgin bir vurgu yapıyor. Bu çok katı ve tek taraflı bir vurgu gibi görünüyor; ama aslında sözkonusu olan, parti olmanın en temel, yakıcı ve öncelikli ihtiyacının gerekli ve zorunlu bir biçimde vurgulanmasından başka bir şey değil.

Bir Adım İleri İki Adım Geri'de, partimizin temel örgütlenme ilkesi merkeziyetçiliktir, diyor Lenin. Burada vurgulananın henüz demokratik merkeziyetçilik değil de yalnızca merkeziyetçilik olduğuna dikkat etmek gerekir. Zira o dönem eksikliği yakıcı biçimde duyulan, yokluğu yıkıcı, hatta öldürücü sonuçlara yolaçan, dağınıklığı, şekilsizliği süreklileştiren şey, tam da bu. Temel ihtiyaç merkezileşme olduğu için, gerekli bir biçimde çubuk da buraya bükülüyor. Merkezileşememenin, dağınıklığın, birbirinden kopukluğun, dolayısıyla bunun getirdiği amatörlüğün, ilkelliğin sorunları yaşanıyor o dönem. Bu nedenle önce bu amatör yerel örgütleri bir tek parti çatısı altında birleştirmek gerekiyor. Bunun için de ortaya öncelikle, sağlam bir teorik ve ilkesel temele dayalı birleştirici bir ideolojik çizgi koymak gerekiyor. Zira böyle bir çizgi etrafında birleşilecektir ve böylece örgütsel merkeziyetçiliğin biricik olanaklı sağlam zemini de kazanılmış olacaktır.

Bunda başarı sağlandıktan sonra, deyim uygunsa, bu noktada merkeziyetçilik bilinci ve pratiği kazanıldıktan sonra; yanısıra özellikle 1905 Devrimi'yle birlikte yerel örgütlerin aynı çizgide fakat geniş bir inisiyatifle çalışmasına zemin oluştuğunda, aynı şekilde, devrimin yarattığı nispi özgürlük ortamının gerektirdiği demokratik ilişkileri partiye mal etmek ihtiyacı kendini dayattığında, bütün bu koşulların biraraya gelmesiyle, sonuçta devrimci merkeziyetçilikle parti içi demokrasinin verimli sentezine ulaşılıyor. Böylece devrimci işçi sınıfı partisinin en temel örgütlenme ilkesi olarak demokratik merkeziyetçilik, bugün bildiğimiz anlamını kazanıyor. Burada artık iki yön ve bunların organik bir bütünlüğü var; demokratik temel üzerinde devrimci bir

merkeziyetçiliktir sözkonusu olan.

Toplum düzeyinde mücadele iddiasıyla ortaya çıkan belli güçlerin ortaya bir siyasal çizgi/program koyarak yukardan aşağıya bir örgütsel yapı geliştirmesiyle oluşur partiler. Demek oluyor ki, devrimci bir partinin inşası, öncelikle merkezi bir iradeyi ve müdahaleyi gerektirir. Siyasal mücadelede önce bir yol tutulur, bir grup öncü tarafından ortaya bir çizgi ya da program konulur. Bu ideolojik temel üzerinde devrimci parti yukardan aşağıya inşa edilir.

Ama özgün bir durum olarak Rusya'da bunun böyle olmadığını da biliyoruz. Önce yerel örgütlenmeler oluşmuş, merkezileşme bunun üzerine gelmiş. Bu çok özel ve özgün tarihi bir durumdur, genelleştirilemez. Kaldı ki Rusya'da bile ortaya çıkan ilk devrimci örgütlenmelerde durum hiç de böyle değildir. 1870'lerde ortaya çıkan ilk devrimci örgütlenmeler son derece merkezi ve disiplinli yapılardır. İlk Narodnik örgütlenmelerin sağlam merkeziyetçi örgütlenme örnekleri olduğuna bizzat Rusya marksistleri, özellikle de başlangıçta bunlar için yer alan Plehanov tanıklık etmektedir. Onlara vurulan darbenin, böylece bu ilk örgütlü devrimci akımın dağılmasının sonrasında oluşan özgün ortamda ortaya çıkan marksist hareketin ilk örgütsel oluşum şekli, bu çerçevede kendine özgü bir tarihi durum örneğidir.

Bununla birlikte, Rusya'da da, bu yerel örgütlenmelerden merkezileşmiş bir parti çıkarmak yine ancak merkezi bir müdahaleyle, Iskra eksenli ideolojik ve örgütsel çabalarla olanaklı olabilmiştir. Buradan bakıldığında ise, yukarıdan aşağıya bir devrimci parti örgütlenmesinde Rusya bile bize bir aykırılık sunmaz. Fakat oluşan alışkanlıklar ve gelenekler bakımından, Rusya'da önden yaygın yerel örgütlenmelerin bulunması yine de önemli ve özgün bir durumdur, ki konumuzu ilgilendiren yönü de zaten buradan gelmektedir.

Geleneksel solda bürokratik örgüt geleneği

Kendi yakın dönem devrimci tarihimize baktığımızda, devrimci örgütlerin merkeziyetçiliği sağlam devrimci bir örgüt olmanın temel bir gereği olmak adına hep de tek yanlı bir biçimde vurguladıklarını görürüz. Bu tek yanlı tutum, bu örgütlerin küçük-burjuva toplumsal konumları ve ideolojik-kültürel şekillenmeleriyle de birleşince, genel bir kural olarak ortaya, iç demokrasisini bir türlü geliştirememiş hantal bürokratik yapılar çıkardı. Geleneksel örgütler iç yaşamlarında demokratik uygulama ve gelenekleri geliştirme kaygısı taşımak bir yana, güya devrimci merkeziyetçilik adına bunu biçimsel, gereksiz ve hatta zararlı bile sayabildiler. Bu bir olgusal durum, bir tarihsel gerçek. Türkiye'nin geleneksel sol örgütlerinde devrimci merkeziyetçilik adı altında hep de hantal bürokratik yapılar çıkmıştır ortaya. Ya da tam tersine, '80 öncesi Devrimci Yol örneğinde olduğu gibi, ki bu bir istisna sayılmalıdır, yerel inisiyatif adı altında gerçekte bir örgütsüzlük durumu yaşanmıştır.

Türkiye devrimci hareketinde yerel inisiyatif kadar örgüt içi demokratik gelenekler de son derece zayıftır. Devrimci merkeziyetçilik adına bunlar sürekli boğulmuştur. Bu olumsuz geleneğin bilincinde olmanın getirdiği bir tuturuladır ki, biz çubuğu her zaman yerel inisiyatife, yerel örgütlerin yaratıcı bir inisiyatifle çalışabilmesine, yanısıra örgüt içi demokrasinin gerekleri üzerinde hassasiyetle durulmasına büktük. Kısa dönemli olarak yarattığı sorunlara rağmen uzun vadede bunun yararını fazlasıyla gördük.

Yinelemekte yarar var; toplum düzeyinde mücadele iddiasıyla siyasal sahneye çıkanları öncelikle ortaya bir çizgi koyarak ve kendilerini yukardan aşağıya örgütleyerek işe başlamaları partisel oluşumun doğası gereğidir. Ama bu gelişme çizgisine oturan devrimci bir parti kendi içinde sağlam bir iç demokrasi kurmak ve bunun da sağladığı imkanlarla yerel planda ve tabanda inisiyatifli çalışmayı sürekli geliştirmek ve teşvik etmek zorundadır.

Demokratik örgüt yaşamında biçime ve öze ilişkin uygulamalar

Demokrasi biçime indirgendiği zaman, temelde seçim ilkesidir. Burjuva demokrasisinin en temel ilkesidir bu; başı ve

sonu da budur zaten. En kaba ve klasik biçimiyle parlamenterizmde görüyoruz bunu. Seçmenler dört yılda bir sandığa gider oylarını kullanırlar. O an için ortaya bir tercih koyarlar, ki bu da genellikle sermayenin devasa propaganda gücüyle güdümlenmiş, yönlendirilmiş bir tercihtir. Hele de bugünkü tekelci aşamada, basının, iletişimin, ideolojinin, kültürün, tekelleşmenin muazzam boyutlarıyla neredeyse tam denetime alındığı bir ortamda, halk kitleleri güdülür, aldatılır, manipüle edilir, önceden saptanmış belli bir tercihe yönlendirilir. Üç-beş yılda bir tekrarlanan bu bir anlık rutin işin ötesinde yığınlar siyasal yaşamın, dolayısıyla gerçekte demokratik yaşamın dışındadır. En azından burjuvazi bunun böyle olması için azami çaba harcar.

Devrimci siyasal yaşam ise sürekli ve doğrudan demokrasi için sayısız yöntem ve uygulama olanağına sahiptir. Her ciddi devrim partisi kendi üye ve militanlarını sürekli olarak düşünsel ve politik bir yaratıcılık içerisinde tutmak, mücadelenin ihtiyaçları çerçevesinde bu yaratıcılığı sürekli teşvik etmek ve geliştirmek yoluna gider. Buna ilişkin ilişki, kurum ve kanallar yaratıp sürekli geliştirir. Buradan bakıldığında demokratik ilişki ve uygulamalar devrimci partilerin ve pratiklerin yapısında ve özünde vardır. Ama demokrasiyi salt biçimsel, en dar hukuksal formuyla alırsanız, illegalitenin getirdiği zorunlu sınırlamalardan dolayı seçim ilkesini tam olarak uygulayamadığı için onu kusurlu bulabilirsiniz.

İllegalitenin getirdiği zorunlu sınırlamalar

10. madde demokratik merkeziyetçilik ilkesi hakkında şu temel önemde noktayı saptıyor: *"Bu ilkenin yorumu ve uygulanması illegalite koşullarına, partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyine ve nihayet devrimci sınıf mücadelesinin genel gidişine tabidir."*

Burada, demokrasinin daha çok biçimsel sayılması gereken uygulamalarındaki zorunlu sınırlamalar, öncelikle illegalitenin gerekleriyle ilişkilendiriliyor. Örneğin, devrimci bir partinin önderlik kadrolarının hep kitlelerin gözü önünde bulunması, onların gözlemine, eleştirisine, denetimine, diyaloğuna açık olması en arzu edilen şeydir. Zira devrimci partinin demokratik kimliği aynı zamanda kitlelerle ilişkilerinde, onların eleştirisine, denetimine, gözlemine açık olması üzerinden kendini gösterir. Bu çerçevede açıklık ilkesi, salt örgüt içinde değil, fakat politik bir çerçevede olmak kaydıyla kitlelere açık olmayı da anlatır.

Ama illegal bir partide bunun işin doğası gereği böyle olamayacağını biliyoruz. İllegal bir parti fiziki bakımından merkezini, demek oluyor ki önderlik kadrolarını, özenle gizlemek zorunda. Bu, partinin il komitesi, herhangi bir fabrika ya da işletmedeki bir hücresi için de geçerli bir kuraldır. Tüm bu temel parti örgütleri bulundukları alanda gizli olmak, öyle kalmak zorundadır. Devrimci partiler örgütsel ilişkilerini, örgütsel yapı ve kademelerini değil, fakat yalnızca siyasal faaliyetlerini kitlelere açık tutabilirler.

Bundan da öteye, bizzat partinin kendi içinde de bir iç illegalite sorunu var. Bir parti polis rejimi koşullarında kendini kendi iç bünyesine karşı da deşifre edemez. Ederse ne olur? Bir hain çıktığında ya da özellikle üst kademede ciddi bir polis çözülmesi olayı yaşandığında, böylece partinin bütün bir yapısı da bir anda açığa çıkar. Buradan gelen sınırlamalara da tabidir partinin iç demokratik yaşamı ve işleyişi. Böyle olunca da denetimin mekanizmaları değişiyor. Doğrudan denetim ve eleştiri mekanizmaları yerini daha dolaylı fakat özünde aynı ölçüde etkili ve işlevsel yöntem ve araçlara bırakıyor. Bir il koruitenizi nasıl denetleyebilirsin? Ancak ildeki toplam faaliyetleri ve il örgütünde işlerin genel gidişatı üzerinden. Bir ildeki parti çalışmasının genel gidişatını denetlemek için yine de geniş bir alan vardır. Bu zaten parti tüzüğü ile güvenceye alınmış, bir hak olmanın ötesinde bir görev olarak tanımlanmıştır.

Yine gönül ister ki, bir partinin kongresine, delegelerin yanısıra parti üyeleri de katılıp kongre çalışmalarını izleyebilsinler. Ama illegal koşullarda çalışan devrimci bir partide bunun da olanaklı olmadığını biliyoruz. Bunlar parti içi demokrasinin önemli uygulamalarıdır, ama illegalitenin getirdiği zorunlu sınırlamalar bunları ortadan

kaldırıyor. Siyasal özgürlüklerin az-çok var olduğu, oturduğu, partilerin bir biçimde kendini legal olarak ifade edebildiği yerde bunun zemini vardır, ama yasa-dışı bir partide bu olanak yoktur.

İllegalitenin getirdiği kısıtlamalar demokrasiyi ortadan kaldırmaz, sadece biçimini değiştirir, dedim. Örneğin, bu sınırlamalar yüzyüze olmanın, doğrudan diyaloğun ve denetimin imkanlarını belki ortadan kaldırır. Ama dolaylı yoldan aynı demokratik uygulamaları gerçekleştirmenin araç ve kanalları vardır. Parti içinde de bu kanallar yaratılır. Partinin yayınları kanaldır, partinin iç yaşamı kanaldır, partinin iç yaşamına yansıyan tutanakların partinin tümüne sunulması kanaldır. İnsanlar düşüncelerini, fikirlerini, eleştirilerini her yoldan iletebilirler. Siz kalkar etkili bir yazı yazarsınız, parti yayın organında yayınlanmasını istersiniz, böylece bütün bir partiyi o yazı etrafında tartışmaya çekersiniz. Bunun özü partide politik açıklıktır, bunu gerçekleştirmenin önünde ise hiçbir engel yoktur.

Sağlam bir iç demokrasi güçlü bir merkeziyetçiliği olanaklı kılar

Demokrasi ile merkeziyetçilik organik bir bütündür; ama örgütlülüğün doğası gereği aslolan merkeziyetçiliktir. Zor koşullar altında çalışan ve bedelleri ağır zorlu bir mücadele yürüten devrimci bir partide ise devrimci merkeziyetçilik apayrı bir önem taşır. Yine de bunu parti içi demokrasinin gerekleriyle çelişkili görmek için esasa ilişkin bir neden yok. Demokrasiyi salt biçimsel uygulamalara indirgemediğimiz bir durumda bunu anlamakta bir güçlük de yok.

Ama daha da önemlisi şudur: Bir parti kendi içinde sorunun özü çerçevesinde ne kadar geniş bir demokrasi uygularsa, bu temel üzerinde o denli de güçlü bir merkeziyetçilik uygulama olanağı bulur. Partinin önderliğine güven ve bağlılık o denli güçlü ve gönüllü, doğal ve içtenlikli olur. Bu da devrimci merkeziyetçiliği dolaysız olarak güçlendirir.

Böyle bir durumda, parti örgütleri ve kadroları bürokratik bir baskılanmayla değil, ama tam bir doğallık ve içtenlikle parti önderliğine bağlı olur, güven duyarlar. Zira parti içi demokratik ortam ve uygulamalar, parti örgütleri ve kadrolarının düşüncelerini ve eleştirilerini özgürce ortaya koyması, denetimlerini özgürce yapmaları için uygun bir zemin hazırlamıştır. Bu durumda kadrolar içlerinde bir tepki, kuşku ya da güvensizlik öğesi birktirmezler, zira buna bir neden kalmaz. Bir de işin bu yanı var. Bu, parti yaşamı ve işleyişine egemen sağlam demokratik ortamın hiç de güçlü bir merkeziyetçilikle çelişmediğini, tersine, gerçekte merkezi otoriteyi güçlendirdiğini gösterir.

Devrimci bir parti sağlam biçimde merkeziyetçi olmak zorundadır. Çünkü parti alabildiğine merkezileşmiş olan, çok kuvvetli, çok acımasız merkezi aygıtları elinde tutan bir düşmanla savaşıyor. Siz kendi güçlerinizi ve iradenizi en ileri düzeyde merkezileştiremezseniz o düşman karşısında tutunamazsınız, ona karşı savaş veremezsiniz, kısa zamanda gücünüz dağıtılır ve iradeniz ezilir.

Merkeziyetçilik bizim için hayati bir ihtiyaç. Çünkü sınıf düşmanımız, her alanda alabildiğine merkezileşmiş bir gücün temsilcisidir. Onun karşısında güçlerimizi en iyi şekilde kullanabilmemiz, irademizi en iyi biçimde yoğunlaştırabilmemiz, bir yumruk gibi hareket edebilmemiz için, zorunlu olarak sağlam biçimde merkezileşmiş bir parti yapısına ve işleyişine sahip olmak durumandayız. Ama yineliyorum, bunun kuvvetli bir merkeziyetçilik olması da, o partinin kendi içinde koşulların elverdiği ölçüde demokrasiyi en geniş biçimde kullanabilmesiyle olanaklıdır. Bürokratik gütmeyle, üstten dayatmayla, merkeziyetçiliğin ilkesel ve pratik önemi üzerine kuru vaazlarla devrimci bir merkeziyetçilik kuramazsınız.

"Partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyi"

"Partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyi" nin demokratik merkeziyetçilik ilkesinde ne türden ve nasıl sınırlamalar yarattığı üzerinde durmayacağım. Sorunun bu yanı Kuruluş Kongresi'nin tüzük tartışmalarında genişçe yer alıyor. Dahası

buraya kadarki bir dizi maddenin ele alınışı üzerinden yeri geldikçe bu sorun üzerinde ayrıca durdum. Örneğin, parti organlarının yetkileri, partide yetkilerin farklı kademeler arasında dağılımı ve benzer sorunları hep bununla da bağıntılı olarak ortaya koydum. Partiye üye almak yetkisi, burada aklıma gelen örneklerden biridir. Partinin gençliğinin, deneyimsizliğinin, parti örgütlerinin henüz oturmuş olmamasının getirdiği hassasiyetler üzerinden de ortaya konulmuştu bu sorun. Dikkat ediniz, bu demokrasi uygulamasını da etkiliyor.

Bir başka örnek: Bugün tüzüğümüz, parti il komitelerinin MK tarafından kurulmasını öngörüyor. Ama parti yerel örgütlerimiz oluştuğu, oturduğu ve olgunlaştığı ölçüde, ilerde bu yetkiyi Parti il konferanslarına devretme yoluna da gidebiliriz. Bu durumda il komiteleri bu il konferanslarında seçilecek. İlin delegeleri belli periyodlarla (bu parti kongrelerine paralel periyodlar olur) toplanacaklar, tartışacaklar. İlin iki yıllık faaliyetini değerlendirecekler. İki yıllık yeni dönemin politikalarını belirleyecekler, orada il komitesi seçecekler ve dağılacaklar. Dolayısıyla, bu durumda, bugün için MK'da olan bir yetki artık parti il örgütüne devredilmiş olur. Dikkat edin, "partini siyasal ve örgütsel gelişmesine ve olgunlaşmasına" deniliyor, iki kavram içiçe. Daha köklü ve deneyimli partiler üye alma yetkisini hücrelere bile verebiliyorlar, bu açıklayıcı bir örnektir.

"Devrimci sınıf mücadelesinin genel gidişi..."

Bu 10. maddenin son cümleceğidir. Ağır gericilik yıllarında uygulanacak iç demokrasi ile siyasal özgürlüklerin az-çok bulunduğu dönemlerde uygulanacak demokrasi doğal olarak aynı olmayacaktır. Aynı şekilde, devrimci sınıf mücadelesinin hızla güç kazandığı, kitle hareketinin özgürlükleri fiilen sağladığı ve güvenceledıği bir dönemde bu uygulama daha başka olacaktır. Kitlelerin devrimci ayağa kalkışı muazzam imkanlar yaratır, özgürlükleri geliştirir ve bu da devrimci partilere daha özgür hareket etme, kendi bünyesinde daha güçlü demokratik uygulamaları gerçekleştirme olanağı sağlar. Devrimlerin kendi deneyimlerine bakıyoruz, devrimci kaynaşmalar döneminde tartışmalar fabrikadaki yüzlerce kişinin önünde yapılıyor, başında parti hücreleri olduğu halde kararlar orada alınıyor. Parti hücresiyle, partinin etkinliği ile fabrika kitlesi içiçe geçiyor. Böyle bir dönemde partinin demokratik temeli ve işleyişi genişliyor ve güçleniyor. Demokratik karar alma mekanizmaları güç kazanıyor. Herhangi bir konuda bir kentin ya da bölgenin yüzlerce parti üyesi biraraya gelerek ortak bir platformda karar alabiliyor.

Parti tüzüğü her zaman ve bir kural olarak mücadelenin gidişatına ve ihtiyacına göre değişikliklere uğrar. Zira partinin örgütsel biçimleri de daima mücadele biçimlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Genel planda örgütlenmenin gidişi daima mücadelenin gidişine tabidir. Mücadele ortaya farklı örgütsel yapılar, işleyişler ve uygulamalar getirdiği ölçüde, bunun düzenlenmiş biçimi demek olan tüzükler de buna göre değişmek zorundadır.

Tüzük bu açıdan parti programından farklıdır. Parti programının topluma, onun içinde bulunduğu tarihsel gelişme aşamasına ilişkin temel bir değerlendirmesi vardır. Bu değerlendirmeden toplumun ihtiyaç duyduğu yeni gelişme aşaması çıkar ve partinin stratejik hedefi de bu çerçevede belirmiş olur. Eğer bu stratejik hedefi doğru saptamışsanız, o hedef aşılana kadar programın esası değişmeden kalır. Ama tüzükte bu böyle değildir.

Parti hiçbir zaman belirli örgütsel kalıplar, biçimler ve kurallarla kendini mutlak biçimde bağlayıp sınırlayamaz. Mücadelenin gidişatının ve bunun ortaya çıkardığı ihtiyaçların gerektirdiği örgütsel biçim esnekliğini göstermek zorundadır. Bu beraberinde örgüt yaşamının işleyişi çerçevesinde tüzükte de değişiklikler yaratır. Dolayısıyla sadece parti geliştiği ve olgunlaştığı ölçüde değil, mücadelenin seyri de tüzüğün iç dokusunda, dolayısıyla demokrasiyle merkeziyetçiliğin o organik bütünlüğünde, dengelerinde, iç etkileşimlerinde önümüze yeni sorunlar ve değişikler ihtiyacı, dolayısıyla yeni çözümler çıkarır.

10. maddenin son cümleciğinde dile getirilen de bundan başka bir şey değildir.

(Devam edecek...)

Öncü işçi platformları üzerine

E. Eskiçırak

Komünistler uzun süredir sınıf hareketindeki parçalılığı aşmanın, tabanın mücadele potansiyelini ortaya çıkarmanın bir aracı olarak bölgesel öncü işçi platformlarını öneriyorlar. Bu doğrultuda somut bir faaliyet yürütüyorlar.

İdeolojik çizgimizin ve sınıf pratiğimizin sağladığı açıklıklar üzerinden yürüyen bu çalışmalar henüz yeterince somut pratik üzerinden tartışma konusu yapılabilmiş değil. Yarattığı heyecana ve parti tarafından verilen öneme rağmen bu böyle. Bunun temel nedeni, henüz çalışma içindeki yerelliklerin istenilen düzeyde bir tartışma ortamını yaratamamış olmaları. Bu durumda, çalışmanın daha sağlıklı bir zemine oturtulmasının, yer yer oluşan kafa karışıklıkları ve soru işaretlerinin giderilmesinin yolunun merkezi bir değerlendirme olduğu düşünülebilir. Ancak partinin bu konudaki genel bakış açısı tüm açıklığıyla ortada. Bu beklenti, yereldeki çalışmanın özgünlükleri üzerinden merkezi olarak değerlendirilmesi anlamına geliyor. Kuşkusuz böyle bir değerlendirme de yapılabilir. Ancak bu değerlendirmenin işlevsel tarzda yapılabilmesi de, öncelikle çalışmayı yürütenlerin soruları ve sorunları ortaya koymasına bağlı. Bu ise, çalışmayı yürüten yerellikler başta olmak üzere tüm çalışma alanlarının önüne bir tartışma platformu yaratmak görevini koyuyor. Bu yerine getirildiği ölçüde, çalışmanın dar pratiklerin ötesine geçen bir tartışma ve değerlendirmesini yapmak mümkün olabilecek.

Bu yazı genellemeler yapsa da, soruları ve cevapları daha çok bir bölge üzerinden bakarak verecektir doğal olarak.

Bölgesel öncü işçi platformları hangi ihtiyacı karşılıyor

İşçi sınıfı ve emekçilerin tarihin en büyük saldırılarından biriyle karşı karşıya olduğu sık sık tekrarlanan bir gerçeklik. Saldırıların geçmiş dönemlerle karşılaştırılamayacak yıkıcı etkisine rağmen, sınıf cephesinden tabloyu değiştirecek bir tepkinin ortaya konamadığı da gerçekliliğin diğer yönü. Bu tablonun gerisinde ise sınıfın örgütsüzlüğü yatıyor. Sınıfın halihazırdaki tek örgütlülüğü olan sendikalar bürokratlar tarafından felç edilmiş durumdalar. Saldırılara karşı durmak bir yana, oluşan tepkiyi kontrol altına alma hizmetini sermayeye sunmak için canla başla çalışıyor bu hainler. Buna karşı oluşan tepki ise tabandan kopuk, onun dinamizmine dayanmayan, kendiliğinden ve programsız bir muhalefetin bir adım ötesine geçemiyor.

Bugün saldırılara karşı sınıfın birliği ihtiyacı sanıldığından çok daha geniş kitleler tarafından hissedilir durumda. Günün temel meselesi, sınıf nezdinde öncünün birliğini somutlaştıracak araçların yaratılmasıdır. Yerel öncü işçi platformları bunu sağlayacak araçlardan biridir. Yakıcı ihtiyaç olan bu birliktelik nasıl sağlanacak sorusunun cevabıdır.

Yukarıda söylenenlerden anlaşılacağı gibi, bu tür platformların şu veya bu yerel alanın sınıf çalışmasında yarattığı bir mevziden öte bir anlamı ve gücü mevcuttur. Ve sorun hiç de platform çalışmalarının bizim özgülümüzde nasıl başladığı sorunu değildir. İşçi sınıfı birlik arayışına rağmen içinde bulunduğu öznel ve nesnel geriliğin etkisiyle bir çıkışsızlık süreci yaşarken, komünist öncü bu politikayı kendi mevzileri üzerinden somutlamıştır. Bu çalışmanın somutlanmış olması yalnızca bir ilk adımdır ve sorunları alanı ile asıl şimdi yüzyüzeyiz. Zira, güven verici bir pratikle bu çalışma sınıfın öncüsü nezdinde tok bir çağrıya dönüştürülebilindiğinde, politikanın taşıdığı gerçek güç ortaya çıkabilir. Bugün çalışmanın daha çok kendi sınıf güçlerimiz

ile onların çevresindeki güçlere dayanmasından yola çıkarak, platformları partinin esnek çeper örgütlülüklerine indirgemek, sadece imkanları darlaştırmak, politikayı kısırlaştırmak olacaktır. Kuşkusuz ki platformlar sınıf hareketinin bulunduğu geri süreçten çıkamadığı sürece gerçek konumlarına ulaşamazlar. Ama tam da sınıfın bu tablosunu değiştirmek, bu araçları doğru tanımlamak ve buna uygun bir pratik tutum göstermekle mümkün olacaktır. Ve bu noktada şunu da önemle vurgulamak gerekiyor. Platformlar sınıfa müdahalenin araçlardan yalnızca bir tanesidir.

Platform çalışmalarımızın sorunları

Politikanın sağladığı geniş imkanlara rağmen platform çalışmalarımız henüz istenilen düzeye ulaşabilmiş değil. İlk elden elde edilen sonuçlara rağmen, bu başarısızlığın arkasında bir dizi sebep mevcut. Bunların bir kısmı, sınıf hareketinin geri tablosundan kaynaklanıyor. Sınıf henüz saldırılara karşı yürütülecek mücadelenin tabloyu değiştireceği noktasında bir güvene sahip değil. Yıllardır yaşanan yenilgiler sınıfın moral gücünde önemli bir tahribat yaratmış durumda. Sınıfın öncüleri bu tür bir çabanın ihtiyaç olduğunu şu veya bu oranda görseler, bunaltıcı saldırılar karşısında böyle bir araca ihtiyaç duysalar da, çalışmaya belli bir güvensizlikle yaklaşıyorlar. Bu güvensizliği daha önce yaşanan pratiklerin başarısızlığı ve yanlış uygulamaları da besliyor. Bunlara sendika bürokrasisinin bu tür girişimleri engelleyici tutumu da eklenince, çalışmanın kendi ayakları üzerinde durma ve gelişmesini sağlamak için daha fazla duvarı yıkması gerekiyor. Platform çalışmasının doğrudan muhatabı olan öncü işçilerin yıllardır tensikatlarla kırılması ise bir başka dezavantaj.

Şu ana kadar söylenenler sınıf hareketinin nesnel zayıflıklarıyla ilgili. Ancak doğru bir bakışaçısıyla sürekli ve sistemli bir müdahale, bu tablonun hızla değişmesi için yeterli. Bu nedenle asıl tartışılması gereken, bizim çalışmayı ele alışımızda ve onun pratik gereklerini yerine getirmede ortaya çıkan zaaf alanları.

Bu çalışmayı kendi siyasal faliyetimizle ikame eden anlayış temel sorunlarımızdan biri. Bu, çalışmaya kendi dar mevzilerimiz üstünden bakmak ve öncelikleri buradan çıkarma gibi bir zaafiyete yolaçıyor. Platform kendi karar ve iş mekanizmaları üzerinden kurumsallaşacağı yerde bu mekanizmalar platform dışına kayabiliyor. Bu ise çalışmaya katılan güçlerdeki ataletin aşılamamasına yolaçıyor. Çalışmaya yeni katılan veya katılabilecek güçlerde bunun güvensizlik kaynağı olacağı açıktır.

Bu çalışmayı kendi siyasal faliyetimizle ikame eden anlayış temel sorunlarımızdan biri. Bu, çalışmaya kendi dar mevzilerimiz üstünden bakmak ve öncelikleri buradan çıkarma gibi bir zaafiyete yolaçıyor. Platform kendi karar ve iş mekanizmaları üzerinden kurumsallaşacağı yerde bu mekanizmalar platform dışına kayabiliyor. Bu ise çalışmaya katılan güçlerdeki ataletin aşılamamasına yolaçıyor.

Kuşkusuz bu eğilimin bugünkü çalışmamızın düzeyi üzerinden anlaşılır bir yanı var. Çalışmanın pratik yükü büyük ölçüde bizim sırtımızda. Katılan güçlerdeki atalet henüz kırılamamış ve sınıfın öncü kesimleriyle ciddi bağlar kurulamamıştır. Ancak bunların hiçbiri, çok daha geniş mevzileri kuşatabilecek bir politikayı darlaştırmak için gerekçe olamaz. Politikayı somutlamak, onu içinde bulunulan şartlara teslim etmek değildir. Platform çalışmaları üzerinden göstereceğimiz bütün çaba, çalışmanın bizim dışımızdaki güçler tarafından sahiplenilmesine odaklaşmalıdır. Platformu sürükleyenler, katılımcı diğer güçlerin bu çalışmayı en az bizim kadar sahiplenmesini sağlayan bir tarz içinde olmak ve bunu başarmak durumundadırlar. Bunun uzun soluklu bir çaba olması gerektiği de gözden kaçırılmamalıdır.

Platform çalışmalarının yaşadığı bir başka sıkıntı politik üretkenlik alanındadır. Bugüne kadarki platform faaliyetleri birkaç örnek dışında propaganda ağırlıklı olmuştur. Sınıfın genel sorunları üzerinden yapılan propaganda faaliyetinin temel sorunu, bu faaliyette yükseltilen taleplerin propagandanın götürüldüğü alanların özgünlüğüyle birleşememesidir. Kuşkusuz ki platformun geniş kitlere malolması için mücadele talepleri üstünden yapacağı çağrıların büyük önemi vardır. Ancak bununla sınırlı kalmak, platformu sınıfın gözünde ismi üzerinden bildiri dağıtılan bir araca dönüştürecektir. Bu noktada bir bölgedeki olumlu Telekom deneyimi öğreticidir.

Bir başka sorun çalışmanın yerel ayaklarına kavuşturulması sorunudur. Platform çalışmamız tek tek işletmelerde yürüyen sistemli bir çalışmanın daha üst düzeyde birleştirilmesine dayanmıyor. Bu da platform çatısı altında bir araya gelmiş güçlerin doğru bir organizasyonla işletmelere yönelik bir çalışmaya girmesi görevini önüne koyması demektir. Ancak eğer platfomlar genel olarak güçlü bir etki yaratamıyor, bir arternatif olarak görülmüyorsa, tek tek işletmelerde alınacak mesafenin sınırlı olacağı da unutulmamalıdır. Yine de platformlar bugünden hedef işletmeler belirlemelidir. Ama bu, bölgenin tamamına seslenen, güçlü bir şekilde tabanda birlik çağrısı yapan bir faaliyetle birlikte yapılmalıdır.

Güçlü bir platform çalışması için

Yukardaki söylenenler ışığında platform çalışmaları yeniden gözden geçirilmeli ve vurgulanan zaaf alanlarını en aza indirecek bir çalışma tarzı içine girilmelidir. Bu çaba devrimci iddia ve ona uygun bir pratikle birleştirilip platform çalışmalarına maledildiğinde, çalışma çok daha ileriye sıçrayacaktır. Bunu sağlamak için:

1) Her yerel platform sınıfın karşısına tok bir çağrıyla çıkabilmelidir. Bu yanıyla belli bir güçlülük sergilense de, genel propagandayı özgülleştirme ve örgütlülüğe çevirme noktasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Örneğin; özelleştirmeye karşı mücadeleyi bir araya geliş sebeplerinden biri olarak belirliyorsanız ve bu temelde sınıfa sesleniyorsanız, doğallığında bu kapsamda olan işletmeler ve buradaki gelişmeler özel bir ilgi konusu yapılmak zorundadır. Örneğin Tekel'de bir tepki oluşuyor, ama platform bu gelişmelerin uzağında kalabiliyor. Eğer genel şiarlarımızı bölgelerde ete kemiğe büründüremiyor, bir araya getirdiğimiz işçileri bölgede yaşanan gelişmelere yönlendiremiyorsak, yerel bir işçi platformu ismini taşımanın bir anlamı kalmayacaktır. Çalışma yerelleştiği ölçüde bölgesel bir platform özelliğine kavuşur. Çalışmanın alt ayaklarının oluşması, geniş sınıf kitleleriyle doğal bağların kurulması ancak böyle sağlanabilir. Yoksa işletmelerdeki işçilerle tek tek bağ kurup platform propagandacılığı yaparak alacağımız mesafe çok kısa olacaktır.

2) En temel sorun güçlü komitelerin oluşturulması sorunudur. Komiteler dışımızdaki güçlere daha fazla açılmalı, çalışmanın karar ve uygulama mekanizmaları buradan şekillenmelidir. Her yapılan çalışma komitede mutlaka tartışma konusu yapılmalıdır. Örneğin İstanbul için 1 Mayıs süreci bu açıdan ciddi bir zaafın göstergesidir.

3) Platform çalışmasıyla genel siyasal faaliyetimiz birbirinden ayrıştırılmalıdır. Bölge çalışmalarımız platform faaliyetlerini her açıdan destekleyen bir tarz içinde olmalı, ancak bu, platform faaliyetinin bölge çalışması üzerinden şekillenmesi sonucunu doğurmamalıdır. Böyle bir durum hem platform komitelerini işlevsizleştirecek, hem de bölge faaliyetlerini bu çalışma içinde boğacaktır.

Platformlar, kendi sınıf güçlerimizi platform adı altında bir araya getirmek ya da sınıf çalışmasında bu esnek isimlendirmeyi kullanmak üzerinden gündeme getirilmemiştir. Sözkonusu olan bağımsız bir taban örgütlülüğü yaratmaktır. Bu da platformların örgütlü bir güce dönüşmesiyle mümkündür. Çalışmayla karşılaşan işçi

karşısında bir taban birlikteliği görmelidir. Yoksa mevcut bir takım önyargılarla hareket edecek, çalışmaya kuşkuyla bakacaktır. Örneğin yer yer platform çalışmasını yürütenlerle siyasal çalışmamızı temsil edenler aynılaşabilmektedir. Tabii ki çalışmayı sürükleyenler bizim yoldaşlarımız olacaktır. Ancak, platformun kendi güçleri aktif bir faaliyeti örgütleyemediği yerde, çalışmanın EKK ya da SSH gibi yapılardan bir farkı kalmayacaktır.

Yerel platformlar sendikaların alternatifi değildir. Kuşkusuz bugün sınıf hareketinin önündeki en büyük engel sendikal bürokrasinin ördüğü barikattır. Platformlar önlerine temel bir görev olarak bu barikatın dağıtılmasını koymalıdır. Bunun için her platform bölgesindeki sendika şubelerini yakından izlemeli, oradaki gelişmelere hakim olmalıdır. Bulundukları alandaki sendika şubelerine karşı bir politikası olmalıdır.

Platform ve sendikalar

Yerel platformlar sendikaların alternatifi değildir. Kuşkusuz bugün sınıf hareketinin önündeki en büyük engel sendikal bürokrasinin ördüğü barikattır. Platformlar önlerine temel bir görev olarak bu barikatın dağıtılmasını koymalıdır. Bunun için her platform bölgesindeki sendika şubelerini yakından izlemeli, oradaki gelişmelere hakim olmalıdır. Bulundukları alandaki sendika şubelerine karşı bir politikası olmalıdır. Bunun için örneğin, sendikacı maaşları ortalama işçi ücretini aşmamalı gibi, sendikal bürokrasiye karşı taleplerle kampanya yürütülebileceği gibi, şu ya da bu işletmede hak gasplarına karşı sendikanın aldığı tutum uygun araçlarla teşhir edilebilir. Bugün işçi sınıfının en büyük sorunu işten çıkarmalar ve hak gaspları. Buna karşı sendikaların teslimiyetçi tutumları sınıfı çıkışsızlığa sürüklüyor. Platformlar bunları özel bir gündem yapabilmeli, buna yönelik politika belirlemeli ve sendikaları hareket etmeye zorlamalıdır.

Sendika bürokrasisine karşı mücadele çerçevesinde somut bir örnek verelim. Platform toplantılarına katılan bir işçi, toplantıda yapılan tartışmaların etkisiyle, temsilcilik seçimleri sırasında sendikacı maaşlarının işçi ücretlerine endekslenmesi gerektiğini dile getirmiş ve arkadaşlarından ciddi bir destek görebilmiştir. Hatta işçiler, temsilci adayından bunun için mücadele edeceğini konusunda güvence istemişlerdir.

Politikasızlıktan yakındığımız yerde bu örnek kendiliğinden, ama çok da somut bir müdahaledir. Platformları güç haline getirecek olan bu tür müdahalelerin sistemleştirilmesidir. Bir başka örnek, 1 Mayıs öncesinde çalışması yürütülen Emek Platformu'nun 1 Mayıs'ta özelleştirme ve işten çıkarmalara karşı iş bırakma kararı alsın ve uygulasın imza kampanyasıdır. Çok dar bir zaman sığdırılması çalışmanın etkisini sınırlasa da, çalışmanın yapıldığı yerlerde oldukça olumlu tepkiler alınmıştır. Talebin net olması çalışmanın etkisini artırmıştır. Ancak 1 Mayıs sonrasında ortaya çıkan tablo üzerinden Emek Platformu'nu hedef alan bir teşhir çalışmasının yürütülememiş olması, bir bildiri ile bile seslenilmemesi bir olumsuzluktur. Siz sınıfın karşısına bir çağrıyla çıkmışsınız, imza boyutuyla da olsa bir destek sağlamışsınız, sonra bu talep doğallığında karşılanmamış. Salt imza çalışmasının muhataplarına yönelik de olsa, bunlar sizin taleplerinizle ilgilenmiyor deme olanağı değerlendirilememiş, faaliyetin sürekliliği sağlanamamıştır.

Sendikalara yaklaşımda başka bir sorun alanı sendikal muhaliflerle ilişkilerdir. Bu muhalefetler genelde kişisel koltuk kavgasını ön plana çıkaran bir özellik taşırlar. Ancak sendika bürokrasisinin yarattığı rahatsızlıkları da içinde taşırlar. Bu temelde yapılacak doğru müdahalelerle bu muhalefet gruplarının ayrıştırılması sağlanabilir. Platformlar tüm sendika kongrelerine müdahale etme çabası içinde olmalıdırlar.

(Devam edecek...)

Devrimci kimliği savunup geliştirmede ideolojik temelin önemi

M. Dağlı

Burjuvazi, dünyayı kıskaca alan ideolojik araçlara (eğitim, basın, din, sanat, hukuk, felsefe vb.) sahip olduğu ve bu araçların finansmanı için milyarlarca dolar harcadığı halde, ideolojiler döneminin kapandığını iddia edebilmektedir. Bu yalanı ortaya sürme cesaretini, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerindeki çöküşün yaşanmasından sonra kendilerinde bulan her türden sermaye uşakları ve dönekler, koro halinde, ideolojiler döneminin geride kaldığını tumturaklı açıklamalara konu etmişlerdir. Oysa bu koronun söylemi kapitalizmi mutlaklaştıran burjuva ideolojisinin savunusundan başka bir anlam taşımamaktadır. Bu iddianın hiçbir bilimsel temeli olmadığı gibi, işçi sınıfı ve emekçileri sonsuza dek köleliğe mahkum etmeyi amaçlamaktadır.

Komünist Manifesto'dan 21. yüzyıla kadar defalarca Marksizmin iflas ettiğini iddia eden burjuva ideologlar, kapitalizmin ölüm korkusuna çare olamamışlardır. Nesnel sınıf çatışmaları bu iddiaları çürütmüş, yaşamın canlı gerçeği karşısında geçersiz kılmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının üzerinden daha on yıl bile geçmeden yükselen anti-kapitalist mücadele, kapitalizmi "tarihin sonu" ilan eden tüm sahtekarların maskesini düşürmüştür. Emperyalist-kapitalist sistem her zamankinden daha çok sömürü, daha çok işsizlik, daha çok açlık, savaş, doğa tahribi vb.'ni üretmeye devam ediyor.

Uzlaşmaz sınıf karşıtlıkları ve çatışmaları temeli üzerinde yükselen bir toplumda, bu nesnel gerçeğin üstünü hiçbir güç örtemez. Burada asıl önemli olan bu çatışmanın nasıl bir çözüme ulaştırılacağıdır. Reformist-liberal kesimler de sınıf çatışmalarını kabul ederler. Ancak onlar, çatışmanın ileriye dönük aşılmasını, yani kapitalist sistemin (ki çatışmanın kaynağıdır) yıkılmasını değil, aşırılıklarının törpülenmesini bir çözüm olarak kitlelere sunarlar. Sömürüye karşı devrimci tutum almak ve soruna devrimci çözüm üretmek ise, sınıf savaşını proletarya diktatörlüğü ile taçlandırmak uğruna mücadele etmekle mümkün olabilir.

Maddi-toplumsal gücünü örgütlü proleter sınıfta bulan marksist-leninist ideolojinin, küçük-burjuva, burjuva sol, sosyal-demokrat ve "sosyalist" parti ve örgütler tarafından içinin boşaltılmaya ve yozlaştırılmaya çalışılmasına her dönem tanık olunur. Burjuva düzen de bu güçleri destekler, önünü açar.

Marksizmi savunmak, bilimsel temellerine bağlı kalarak, günümüzün sorunlarına ve gerçeklerine yaratıcı bir tarzda uygulamak, komünistlerin görevi ve sorumluluğudur. Devrim mücadelesinin güncel ve tarihsel ihtiyaçları göz önüne alınarak yapılacak uygulamaları komünistlerden başka bir gücün gerçekleştirmesi söz konusu bile olamaz.

Mücadele sahnesine bu iddia ile çıkan komünistler, bu misyonu yerine getirme bilinci ve kararlılığı içinde olmuşlardır. İki yenilginin üstüste bindiği, dünya devrim mücadelesine onlarca yıldır damgasını vuran popülist eğilimler ile nihayet Türkiye devrimci hareketinde tasfiyeci, legalist eğilimlerin ağır bastığı bir dönemde, böyle bir cüreti göstermek ve bunda ısrar etmek daha şimdiden dikkate değer bir konum ve başarının ifadesidir. Süreci partiyle taçlandıran komünist hareket, iddiasında ne kadar ciddi ve tutarlı olduğunu da böylece ispatlamıştır.

Bu gelişim sürecinde, sağlam bir ideolojik temele verilen önem ve bu temelin güçlendirilmesi için harcanan emeğin özel bir rolü vardır. Güçlü bir devrimci damara sahip olduğu halde, proletaryanın benzersiz tarihsel misyonunun kavranamadığı bir ülkede, bu konuda gösterilen hassasiyetin apayrı bir önemi vardır. Parti kuruluş kongresini önceleyen dönemde yayınlanan *"Partili kimliğin birikimleri"* başlık değerlendirmede bunun altı önemle çizilmiştir. Yeni dönemde, dahası Türkiye'nin yakın döneminde,

marksist-leninist dünya görüşünün temellerine ortodoks bir bağlılık ile onu günümüzün gerçeklerine ve sorunlarına yaratıcı bir uygulamasını birleştirebilen tek hareket EKİM olmuştur. Bu ideolojik çaba, oportünizmin her türlüsünün marksist ilkelere dayalı çok yönlü bir eleştirisi ile birleştirilmiştir. (Bkz., *Partileşme Süreci-1*, s.275)

Partimizin kuruluş kongresinde program tartışmalarının kapsamı, yayınlanan materyallerin zenginliğinden anlaşılmaktadır. Güçlü bir ideolojik temele verilen önem burada da açıkça görülmektedir. Türkiye devrimci hareketinin son otuz yıllık birikimlerinin yanısıra enternasyonal proleter mücadelenin 150 yıllık birikimi ve deneyimleri kapsamlı bir şekilde ele alınıp tartışılmıştır. Belli başlı marksist programlar tek tek incelenip tartışılmıştır. Burada sağlam bir program bilincinin oluşturulması için harcanan yoğun çabayı görüyoruz. Sosyalizmin yaşadığı geçici yenilgi ve bunun beslediği eğilimler (tasfiyeci, liberal) bu çabayı fazlasıyla gerekli kılmaktadır.

Kadrolar sorunuyla ilgili yapılan bir değerlendirmede de ideolojik kimliğin önemi ayrıca vurgulanmıştır. Partimizin zengin bir ideolojik-teorik birikim oluşturduğu tartışmasızdır. Bu birikimin sürekli zenginleştirildiği de. Artık sorun, bu birikimin tüm partililer tarafından özümsenmesi, dahası sınıfın öncüleriyle buluşmasıdır. Ama doğal olarak bu süreç, parti kadrolarıyla başlar ve gelişir. Devrimci kadroda cisimleşmesi gereken ideolojik, örgütsel ve devrimci kimliğin bir sentezidir. Kadrolar sorunuyla ilgili değerlendirme ideolojik kimlikle ilgili olarak şunları söylemektedir:

"Bir örgüt, her şeyden önce, belirli bir ideolojik temel üzerinde birleşmiş insanlar topluluğudur. Kadroların ideolojik-teorik eğitimi, örgüt yaşamının temel sorunlarından ve başarılı bir politik çalışmanın temel ön koşullarından biridir. Bir ideolojik çizgi ve bu çizgi doğrultusunda saptanmış politik görevler, ancak bu çizgiyi özümsemiş ve ortaya konulan görevleri bu kavrayış içinde ele alan kadrolar tarafından başarıyla uygulanıp gerçekleştirilebilir." (***EKİM 3. Konferansı/Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler***, Eksen Yayıncılık, s.175)

Komünist kadroların eğitimi sorununun akademik bir darlık içinde ele alınamayacağı; bunun ancak, devrimci sınıf mücadelesi sürecinde ve bu mücadelenin temel ve taktik sorunlarına getirilecek ideolojik çözümler temeli üzerinde bir eğitim olabileceği vurgulandıktan sonra, bu bakışaçısı içinde, marksist klasiklerin ve hareketimizin ideolojik-teorik ürünlerinin sistematik bir incelemesinin taşıdığı özel önemin altı çizilmektedir, bu aynı değerlendirmelerde.

Partimiz, bu ideolojik-teorik üretimi; devrimci sınıf mücadelesinin güncel ihtiyaçlarına yanıt vermek, her türden oportünist sapmaya karşı uzlaşmaz bir mücadeleyi sürdürmek amacıyla yapmıştır. Ama aynı zamanda, partili kadroların bu birikimi özümsemelerinin önemini de gözardı etmemiştir. Dahası bu birikimin derinlemesine, çok yönlü ve yaratıcı olarak kavranmasını, Marksizm-Leninizmin asgari düzeyde kavranmasına bağlamıştır. Her partilinin bireysel inisiyatifle bu çabayı harcamasının gereğine hep dikkat çekmiştir.

Kapitalist sistemin devrimci hareketi ehlileştirme, pasifize etme çabaları sürekli olacaktır. Hücre saldırısının asıl amacı da budur zaten. Ancak bu saldırıların şiddetle sınırlı olmadığı da bilinmektedir. Marksist-leninist temeller üzerinde inşa edilmeyen, gücünü Marksizmin bilimsel yönteminden almayan partiler ve örgütler şahsında düzenin amacına ulaştığı örnekler hiç de az değildir. Türkiye ve dünyada koca koca partilerin devrimci mücadeleyi terk edip düzenin icazetine sığınmalarına sık sık tanık olmaktayız. Hücre saldırısındaki faşist vahşetin, Anayasa değişikliği, TÜSİAD raporları ve AB'ye uyum süreciyle çakışması da bir tesadüf değildir. Devrimci güçleri tecrit etmek, reformistleri de daha sağa çekmek üzerine kurulmuş hesapların ifadesi gelişmelerdir bunlar.

Dolayısıyla, içinde bulunduğumuz süreç, devrimci sınıf çizgisini koruyup güçlendirmeyi her zamankinden daha önemli kılmaktadır. Komünist devrimcinin kendini ideolojik-teorik yönden geliştirmesinin sınırı yoktur. Bu, sadece ideolojik değil, aynı zamanda düzenin sosyal, kültürel saldırılarını püskürtmek ve komünist kimliği bir yaşam boyu koruyup güçlendirmek için de vazgeçilmezdir.

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Küçük atölyeler: Azgın sömürü cehennemleri

15-20 kişinin çalıştığı bir mobilya atölyesinde çalışıyorum. İşveren Kürt kökenli ve yurtsever. Ancak bu hiç de çalışma koşullarının iyi olduğu anlamına gelmiyor. Patron demokrat ve Alevi kökenli ise çalışma koşullarının rahat olacağı yanılsaması somut olarak görülüyor. Böyle yerlerde çalışan Kürt ve Alevi kökenli işçilerde sınıf kimliği çok zayıf. Sırf aynı kökene mensup oldukları için daha ucuza ve ses çıkarmadan çalışıyorlar. Oysa karşısındaki en nihayetinde patron ve tek amacı daha fazla kâr. Nitekim bu tür yerlerde patron daha çok kendi akrabalarını çalıştırıyor, işi aksatmayacak bir kadro oluşturuyor. Bunlar akrabalarından ya da işçiler arasında yalaka diye tanımlanan, üç kuruşluk menfaati için arkadaşlarını satan insanlardan oluşuyor. Yeni gelenler ve sessiz olanlar üzerinde baskı kuruyorlar, baskı kuramadıkları işçiler ise kalıcı olamıyor. Bu tür yerlerde zaten sürekli bir sirkülasyon söz konusu. İşçiler bireysel kurtuluş yolu arıyorlar. Çözümü 1-2 hafta çalışıp çıkmakta buluyorlar. Bu ise patronun işine geliyor. Zira bugün gelişen teknoloji sayesinde işler eskisi gibi kalifiye olmayı gerektirmiyor. İkincisi patron çıkan işçilerin parasının ödenmesini sürekli erteliyor. Alacaklar ya parça parça alınabiliyor ya da işçiler tarafından "Allah'ından bulsun, öbür tarafta yakasına yapışırım" diye bırakılıyor.

Bu tür yerlerde patronlar işçilerle ücretleri önceden konuşmazlar. Bir iki hafta deneyelim ondan sonra konuşuruz derler, ama oyalamayla bu süre bir ayı bulur, zaman zaman aşar. Oturup konuşulduğunda ise genellikle düşük bir ücretle hesap kesilir.

Sonuçta bu tür yerler hiçbir sosyal hakkın olmadığı sömürü cehennemleridir. İşçilerin geri bilinci ve sürekli sirkülasyon, birlikte iş yapma koşullarını ortadan kaldırır. Örgütlülüğün en geri olduğu sektörlerden birisidir. Tek tek atölyeler üzerinden sonuç almak mümkün değildir. Ancak mobilya sektörünün ağırlıkta olduğu sanayi sitelerine yönelik çalışma yürütmek kendi içinde anlamlıdır. Bu ise daha çok dernek ve sendika çalışması olabilir.

İstanbul'dan bir işçi

Mevzi direnişler...

Grevler ve direnişler, bölük pörçük işçilerin sert mücadeleler içinde sınıf bilincine ulaşmasını sağlayan en önemli silahlarından biridir.

Türkiye'de son aylarda milyonlarca işçi işten atıldı ve açlığa mahkum edildi. İşten atılanlara karşı bir karşı koyuş örgütlenemedi. Sendikal ihanet en üst noktaya ulaşmış bulunuyor. Öyle ki, ücret zammı bir yana, varolan sosyal haklardan da vazgeçilmeye başlandı. Burjuvazi dışardaki milyonlardan oluşan işsizler ordusunu göstererek çalışan işçileri terbiye etmeyi şu anda başarmış görünüyor. Zira bir işçi için, karısı ve çocuğuyla açlık ve yoksulluğu aylar boyunca çekmek kolay değil. Onun için de işten atılan arkadaşına sahip çıkmaktan geri duruyor.

Bu saldırıların sürekli olduğunu, bunun yarın da kendi başına geleceğini kavratmak görevi öncü işçilere düşüyor. Patronun boyunduruğu altına girmek yerine onurlu bir mücadele yolunu göstermek görevidir bu.

Bugün yoğun işten atılanlara karşı örgütlü bir tepki ortaya konulamasa da, kısmi olarak yer yer direnişlerle karşı duruş sergileniyor. Biz komünistler bu mevzi direnişlere nasıl bakmalıyız? Bu direnişleri ilişki yakalama aracı olarak mı yaklaşmalı, yoksa bu direnişler içinde kendimizi de eğitip, direnişi sınıf hareketinin önünü açmanın bir aracı haline getirmeye mi çalışmalıyız? Tabii ki bunun yanıtı açık. Biz önümüze direnişi kazanma hedefini koyup, buna uygun politikalar üretebilirsek, ilişkiler kendi doğallığında çok daha sağlam bir zeminde gelişecektir. Onun için tüm direnişlere işçi sınıfının eğitimi ve mücadele içinde kazanımı artırması hedefi ile bakmalıyız.

Partili bir işçi/İstanbul

Sınıf çalışması ve küçük-burjuva kimlik

Partimizin saflarına yalnızca işçi kökenli insanlar gelmiyor. Saflarımızda küçümsenmeyecek bir küçük-burjuva kitlesi var. Tabii ki, işçi sınıfının mücadelesinin inişli çıkışlı bir seyir izlemesinin, henüz gündeme damgasını vurmamasının doğal bir sonucu bu. Ancak bu küçük-burjuva kimliği komünist bir partide sürdürmenin imkansızlığının yanısıra, bu sınıfın zaaflarının bizi kapitalizmin bataklığına iteceği bilinci ile proleter yaşam tarzını içselleştirmek, disiplinli bir yaşam tarzını oturtmak durumundayız. Siyasal sınıf çalışması, yalnızca sınıfı kazanmanın değil, küçük-burjuva zaaf ve zayıflıklarımızı aşmanın da gerçek zeminidir.

Ancak bir fabrika ya da atölyede ilk çalışmaya başladığımızda, işçilerin yaşam tarzını, alışkanlıklarını, davranışlarını garipseriz. Geri bilinçli işçileri MHP'li veya dinci olarak değerlendirir, ya da buradan adam çıkmaz yorumunu yaparız. Evet devrimciyiz, devrimci kimliğimiz ezilenlerin tarafını tutar, kimseyi küçümsemeyiz. Bu kimliğimiz bize işçiler hakkında yapacağımız ilk yorumlarda avantaj sağlasa da, genelde yaşanabilen bir durumdur bu. Ve doğallığında bu, işçileri anlamamız, onlarla kaynaşmamız noktasında sorun yaratıyor. Sınıfa ve kendimize olan güveni kaybediyor, bu iş bize göre değil deyip, çekip gidiyoruz. Oysa bütün bunlar, küçük-burjuva sınıf kimliğimizi aşamamamızdan, farklı kültür ve alışkanlıklarımızdan kaynaklanmaktadır.

İlk önce şunun bilincine varmamız gerekiyor. "Yeryüzünün tek devrimci sınıfı işçi sınıfıdır" denildiğinde, bu hiç de işçilerin küçük-burjuva zaaf ve zayıflıklar taşımadıkları ve kapitalist düzeni yıkıp yerine sosyalizmi kurma bilincine kolayca ulaşacakları anlamına gelmiyor. İşçi sınıfı bu bilince ancak ve ancak mücadele içinde ve partisi ile ulaşabilir. Biz sınıfa sınıfsal bakar, sağcı-solcu ayrımı yapmadan işçileri bir bütün olarak görürüz. İlk izlenim ve yorumlarımız üzerinden hareket etmemeliyiz. Hiç solcu yok dediğimiz fabrika veya sanayi sitesinde, biraz kaynaştıktan sonra karşımıza solcular da hatta devrim sempatizanları çıkabiliyor. Veya MHP'li olarak bildiğimiz bir işçinin o fabrika ya da atölyenin en ileri düşünceli işçisi olduğunu görebiliyoruz. Hiç beklemediğimiz bir işçi yaşanan bir greve en fazla ilgi gösteren olabiliyor.

Sonuçta işçiler hiç de kendi sorunlarına uzak değiller. Eğer onlarla kaynaşamıyorsak, bu onlardan değil bizden, doğrudan küçük-burjuva kimliğimizden kaynaklanıyor.

K. Zafer

Barış sosyalizmle gelecek!

Kapitalist sistemde barışın sınırlarını Filistin sorununda açıkça görmekteyiz. Bugün Ortadoğu'da yaşananlar ABD barışının iflasıdır. Aynı şeyi kaçınılmaz olarak Kürt sorununda da göreceğiz. Bu seneki 1 Eylül Dünya Barış Günü Kürtler açısından oldukça önemliydi. Ancak 1 Eylül "demokratik cumhuriyet" çizgisinin iflası oldu.

HADEP'in Ankara'da yapmak istediği mitingin yasaklanması ve ardından 10 binlerin sokağa çıkması ve devletin vahşi saldırısı, bu seneki 1 Eylül'e damgasını vurdu. Bu aynı zamanda sermaye devleti ile barışın ne anlama geldiğini ortaya koydu. Tüm toplumsal sorunlar gibi barışın da sınıfsal bir içeriği vardır ve gerçek barış ancak kapitalizmin ortadan kalkmasıyla gerçekleşecektir. Bu nedenle Kürt işçi-emekçilerinin Türk işçi-emekçileriyle kader birliği yaparak sermaye sınıfına karşı mücadele etmeleri gerekmektedir.

Bu bilinçle hareket eden biz komünistler, 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla TKİP imzalı kuşlarımızı bölgemizdeki emekçi semtleri ile sanayi merkezlerine ulaştırdık. Kartal'ın bazı emekçi mahalleleri ve Kartal sanayi bölgesinde, Pendik'in bazı işçi-emekçi mahalleleri ile Kurtköy sanayi sitesi ve Sarıgazi'de kuşlarımızı yaygın olarak kullandık.

Anadolu yakasından komünistler

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Katledilişlerinin ikinci yılında Ulucanlar şehitlerinin anıları önünde saygıyla eğiliyoruz...

Devrimciler ölmez!
Devrim davası yenilmez!

Habip Gül

Ümit Altıntaş

Aziz Dönmez

Ahmet Devran

İsmet Kavaklıoğlu

Abuzer Çat

Zafer Kırbıyık

Mahir Emsalsiz

Önder Gençaslan

Halil Türker